

קול דודי דודי

קובץ מאמרים על עבודת אלו
ותשרי לאור הקבלה והחסידות

חלק ג' - יום כיפור

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא שליט"א
מבית עליון מעמקים

החברת מוקדשת לרפואת
איטה בת ציפורה

מעמקים

קובץ לראש השנה מבית עלון
מעמקים -
מעובד מתוך שיעורים של הרב יצחק
שפירא

יו"ל על ידי ישיבת "עוד יוסף חי"
יצהר, ד.ג. אפרים, 4483100
02-9974666 | 058-4997466
misrad@odyosefchai.org.il

לשמיעת שיעורים בקול הלשון:
073-3718149

לשותפות בהפצה, הערות, הארות,
קבלת העלון במייל וכן לקבלת
מאמרים נוספים:

עתי תור 058-5277-247
או במייל: ataitor1@gmail.com

תוכן עניינים

1	חלק ג' - יום כיפור
4	יום כפור במהלך חגי תשרי
7	אמונה בסליחה - בין תשובת ראש השנה לתשובת יוה"כ
10	להכות על הלב - להרוג את השטן
13	מדוע צריך להתאמץ כ"כ כדי שה' יסלח לנו?
17	סדר העבודה
28	בעניין הימים שבין יוה"כ לסוכות
33	שו"ת בעבודת ה'

יום כפור במהלך חגי תשרי

אנחנו שמחים להגיש בפניכם את החוברת השלישית בסדרת "קול דודי דופק". בתחילת החוברת הראשונה כתבנו סיכום קצר של מהלך החגים לפי האריז"ל ואדמו"ר הזקן. על מנת להקל על הקוראים לתפוס את המהלך של החוברת אנחנו מביאים כאן אותו שוב. [להשלמת התמונה כדאי לעיין גם במאמר על הימים שבין יוה"כ לסוכות

על מנת להבין את משמעותם של ימי אלול ותשרי, עלינו להתחיל מלמעלה - מהמבט של ה'. מהי מהותם של הימים הללו בעיניו? כיצד הוא רואה את התקופה הזו?

רק לאחר שנעמיק בהבנה הזו, נוכל להתבונן כיצד הימים הללו מנכיחים את ה' בתוכנו - איך הם פותחים פתח לנוכחותו בתוך חיינו, ומתוך כך להבין איזו עבודה נדרשת מאיתנו כדי לאפשר לה להתגלות.

מי שנתן את ההכוונה המדויקת ביותר למבט של ה' על ימי אלול ותשרי הוא האר"י הקדוש. האר"י תיאר את התקופה הזו כהליך מתמשך של שלבים, החל מהארת י"ג מידות הרחמים באלול, ועד לשמחת תורה, שהוא שיא ההתקרבות.

המשל שבו השתמש הוא קשר בין איש ואישה (כאשר הנמשל הוא, כמובן, ה' ועם ישראל, שמשולים לחתן וכלה): בראש השנה הם עומדים "אחור באחור" - שלב של ריחוק, המכונה "נסירה". ביום הכיפורים הם כבר "פנים בפנים". בסוכות - חיבוק, בהושענא רבה - נישוק, ובשמחת תורה - יחוד.

המשל של האר"י הקדוש מעלה את מבטנו אל נקודת מבטו של ה' על ימי אלול ותשרי. אך כאשר אנו רוצים להוריד את הדברים אל עבודת ה' האישית שלנו, אנו מרגישים שהדברים נשארים גבוהים מדי - מרוחקים מהחוויה של החיים שלנו.

כדי להבין כיצד כל התהליך הזה נוגע אלינו, וכיצד הוא נוכח בתוך החיים עצמם, נתן לנו אדמו"ר הזקן משל נוסף. המשל הזה עוזר לנו לצייר את הדרך שבה הקב"ה מתגלה בתוכנו - לא רק איך הוא רואה את הימים הללו, אלא איך הם נוכחים בנפשנו.

אדמו"ר הזקן ממשיך את חודש אלול לתקופה שבה "המלך בשדה": "משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאים אנשי העיר לקראתו, ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם". באלול, הקב"ה הוא המלך, אנחנו העבדים שלו, והוא מתקרב אלינו ומאיר לנו פנים.

בראש השנה אנחנו נכנסים יחד עם המלך לארמון. כאן אנחנו כבר נחשבים לבן של המלך, אך המלך עדיין נמצא ברוממותו ואינו מתייחס אל בנו². ביום הכיפורים המלך מסב פניו אל בנו³. בסוכות - הוא מחבק אותנו⁴. ובשמחת תורה - משל מיוחד: המלך מסיר את הכתר מראשו, ומניח אותו על ראשו של הבן⁵.

ולסיכום:

שלב	משל האר"י הקדוש	משל אדמו"ר הזקן
אלול	הארה של י"ג מידות הרחמים	המלך בשדה - מקבל את כולם בסבר פנים יפות
ראש השנה	נסירה - אחור באחור	המלך בארמון עם בנו, אך נמצא ברוממותו
יום הכיפורים	פנים בפנים	המלך מסב פניו אל בנו
סוכות	חיבוק	המלך מחבק את בנו
הושענא רבה	נישוק	-
שמחת תורה	ייחוד	המלך מסיר את הכתר מראשו ונותן אותו לבנו

בשונה מהחוברות הקודמות, בחוברת זו לא נכנסנו לבאר בפרטות את המשלים האלו של האר"י הקדוש ואדמו"ר הזקן, מפאת קוצר הזמן (ועוד חזון למועד בע"ה). אך כל האמור כאן נכתב לאור משלים אלו ובהשראתם.

רק נציין בקצרה כי אע"פ שחז"ל (ר"ה יח.) דרשו על הימים האלו את הפסוק "דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב", האר"י הקדוש מכנה את הימים האלו "חיבוק השמאל", ו"שמאל דוחה", בימים אלו ממשיכה להתרחש הנסירה עליה הארכנו לבאר

1. לקוטי תורה פרשת ראה לב. א ד"ה "אני לדודי ודודי לי". יש לציין שכבר בחז"ל (תנחומא אמור כב, הובא בטור או"ח תקפא) הובא משל זה על הימים הנוראים, אך בהקשר אחר.

2. לקוטי תורה לפרשת כי תבא מא. ד.

3. לקוטי תורה סח. א: מאמרי אדמו"ר הזקן לפרשיות התורה ח"ב עמוד תתכה.

4. לקוטי תורה עט. א. על הושענא רבה לא מצאנו משל של אדמו"ר הזקן. ויש לומר שהוא כלול במשל החיבוק של המלך. כשם שהושענא רבא הוא חלק מחג הסוכות, וכשם שבמשל של האר"י הנישוק מאוד קשור לחיבוק (שהרי שניהם נכללים ביחד בהכנות לייחוד).

5. לקוטי תורה פב. ג.

בחוברת לראש השנה. למרות שכבר יש איזה התעוררות לקשר, עדיין הנתק ממשיך כביכול. בהסבר הדבר כותב אדמו"ר הזקן (בלקוטי תורה בתחילת הדרושים ליום כפור) שאמנם בימים אלו ה' קרוב מאוד מאוד אבל הוא עם הפנים לצד השני. כלומר שהפער העצום שיש הוא מאוד נוכח בחיים שלנו, בימים אלו אנחנו לגמרי רואים את הפער. הוא קרוב אלינו ובכל זאת אנחנו צריכים לקרוא לו כיאלו שהוא נמצא רחוק.

בכך מסביר אדמו"ר הזקן (בלקוטי תורה לשמ"ע עט, א) את כל הוידויים שאנו מתוודים ביום"כ:

כי שמאל דוחה. פי' שדוחה ומשפיל את האדם, כאשר ישים אל לבו ויעמיק דעתו ומחשבתו איך שהוא רחוק מה' בתכלית ח"ו, וכיוצא באלו הענינים. אשר כל זה נמשך מסטרא דשמאלא כנודע. ולא שיהיה בחינת שמאל של הקב"ה עצמו הוא הדוחה ח"ו, כי לא ידח ממנו נדח, אלא כאשר ישים אל לבו וכו' ונמשך ונשתלשל למטה בבחי' תחת לראשי פי' כאשר אני נוטל בחינה זו להמשיך למטה תחת לראשי, דהיינו בעומק מחשבתי הרי אני בעצמי הוא הדוחה ומשפיל את עצמי ממדרגתי שהייתי מחזיק עצמי בעיני מתחלה, ועל דרך זה סדרו רז"ל כל הוידויים שביום כפור שמתוודים על נפשם ואומרים סררנו תעבנו וכיוצא בהם שמשפילים את עצמם לפני הקב"ה מאד ואומרים איך שהם רחוקים מאד ממנו ית' והן הם הדברים המעוררים את האהבה והצמאון להיות אליו ית' תשוקתו ובזה יבא ויגיע להיות זוהר לבחינת ומעלת אהבה רבה שבחג הסוכות.

לשותפות בהפצת עלון מעמקים חייג
עכשיו 058-5277247

הקדשת עלון
לשבוע אחד:

₪ 1400

עלות שבוע
הפצה:

₪ 35

לחודש

עלות נקודת
הפצה:

₪ 150

לחודש

בזכותך!

רבים יזכו להתחבר לעומק של התורה,
וכל הזכויות האלה יהיו שלך.

אמונה בסליחה – בין תשובת ראש השנה לתשובת יוה"כ

ראש השנה ויום הכיפורים הם ימים של שיבה אל ה'. אך על אף שעבודת התשובה משותפת לשני הימים הללו, ניכר שיש ביניהם הבדל עצום; בנוסח התפילה, במצוות המיוחדות של היום, ובעיקר - ה'אוירה' שבכל אחד מימים אלו שונה.

אחד ההבדלים המשמעותיים בין ראש השנה ליום כיפור, טמון בשאלה על מה בעצם אנו עושים תשובה? כדי שנוכל להבין היטב את החילוק שבין התשובה של ראש השנה לתשובה של יום הכיפורים, ננסה להעמיק במהות התשובה בכלל.

אני מאמין שה' סולח?

קודם כל עלינו לשאול: האם אנו באמת מאמינים בתשובה? האם אנו מאמינים שה' רוצה ומקבל אותה? אם קצת נקשיב לעצמנו נגלה שפעמים רבות אנו מרגישים שגם כאשר אנו עושים תשובה ה' לא באמת סולח. מאיפה התחושה הזו נובעת?

יש לכך שתי סיבות. ראשית, האדם מרגיש שה' לא באמת סולח לו, מכיוון שהוא בעצמו לא מוכן לסלוח לאחרים. כאשר האדם לא מוכן לסלוח למי שעשה לו רע, הוא מרגיש לא ראוי לכך שישלחו לו. יותר מזה, בסתר ליבו האדם גם לא מוכן לסלוח לקב"ה על הדברים הלא נעימים שקרו לו בחיים, ולכן התחושה שהוא לא ראוי לבקש סליחה מה' מתעצמת.

שנית, עמוק בתוכנו אנו חשים שאם ה' באמת סולח לי מהר כל כך - כנראה שהקשר שלו איתי לא כל כך משמעותי בשבילו, לא כל כך נוגע לו מה שאני עושה ולכן הוא יכול לסלוח לי בקלות. הרי מבשרי אחזה, שכאשר פוגע בי אדם זר אני לא לוקח את זה קשה, ואילו כאשר חבר קרוב עשה לי משהו שפגע בי קשה לי מאוד למחול לו. מכיוון שהאדם לא רוצה להרגיש שה' לא מחשיב את הקשר איתו, הוא לא מוכן לחשוב שה' סולח כל כך מהר כאשר הוא עושה תשובה.

אני לא רוצה שיהיה לי רע

על מנת ליישב את האמונה בכך שה' סולח לנו בתוך הנפש, נתבונן במקרה של אדם שנפגע מחברו הטוב:

במקרה כזה הרגש הפשוט והראשוני, כאשר מישהו עשה לי משהו רע, אני רוצה שגם לו יהיה רע. זה נקרא שאני 'מקפיד' על החבר, ולא מוחל לו. כאשר מי שעשה לי רע הוא אדם זר ולא חבר קרוב, קל לי להגיע להחלטה בנפש שאני באמת לא רוצה שיהיה לו רע, ובכך אני מוחל לו. אבל כשמדובר בחבר קרוב שעשה לי רע, פתאום קשה לי להגיע להחלטה שאני לא רוצה שיהיה לו רע. במקרה כזה גם אם חברי מאד רוצה לחדש את הקשר יהיה לו קשה מאד לעשות זאת. למה דבר כזה קורה?

הקושי לסלוח לחבר קרוב, גם כאשר הוא מבקש סליחה, נובע מכך שהאדם שנפגע לא רק מצטער על העובדה שפגעו בו, אלא בעיקר על הקשר שהיה ביניהם שנפגע. האדם רוצה שהקשר בינו לבין חברו יהיה קרוב ועמוק, ואם הוא יסלח על הפגיעה פירושו של דבר שהפגיעה היא דבר לא כל כך נורא, דבר המעיד שהקשר ביניהם לא משמעותי כל כך. יש הרבה דרגות בחברות, ככל שהחברות יותר עמוקה - היא גם יותר רגישה. כך בעצם האדם לא רוצה למחול, כי הוא רוצה להרגיש שהקשר ביניהם הוא עמוק ואמיתי, ומתוך מחשבה זו נולדת גם מחשבה שהאדם רוצה שיקרה לחברו דברים לא טובים.

שני שלבים בתהליך המחילה

עד כה הסברנו שכאשר אנו לא מוכנים למחול בעצם יש בתוכנו שני תנועות. תנועה אחת, רצון כנה לחידוש הקשר שנפגע. תנועה שניה שמלבישה ומכסה את התנועה הראשונה - רצון שגם הפוגע יפגע. כאשר נדע להפריד בין שני התנועות הללו נוכל למצוא בתוכנו את הכח לסלוח באמת למי שפגע בנו.

תהליך המחילה שאנו מתארים כעת, מורכב משני שלבים נפרדים שההבחנה ביניהם ברורה. בשלב הראשון האדם הפוגע מוצא בתוכו מקום פנימי ואמיתי בו הוא לא רוצה שיקרה לחברו שום דבר רע, על אף הציפיה שלו ממנו לחידוש הקשר.

רק לאחר שהשלב הראשון מיושם, האדם יכול לייחל ולצפות לכך שחברו ישקיע יותר בקשר ביניהם, והוא מצידו יהיה פתוח גם כן לשוב ולהתחבר כתגובה. רק על ידי שהחבר שנפגע הגיע להחלטה שאינו מקפיד על החבר שפגע בו בכל מקרה, הוא יכול לפנות לשלב של חידוש הקשר והחברות. בשלב זה האדם כבר הסיר את המחסומים המונעים ממנו את הקשר והקרבה בינו לבין חברו. כעת כאשר חברו מבקש את סליחתו הוא פתוח כדי לקבל אותה, וכך לשוב ולחדש ואף להעמיק את הקשר. כל עוד שני חברים אלו לא חזרו לקשר חזק ושמח כמו שהיה קודם הפגיעה, בעצם גם המחילה לא לגמרי שלימה.

שני השלבים בתשובה א' ה'

גם בעבודת ה', כאשר אנו שבים אליו ומבקשים מה' שיסלח לנו, אנו מבחינים בשתי מדרגות של תשובה. במדרגה הראשונה של התשובה, כאשר אנו מבקשים מה'

שיסלח לנו, אנו מאמינים שה' מקבל מיד את סליחתנו, הוא כבר לא מקפיד ולא כועס עלינו ולא רוצה שיקרה לנו שום דבר רע. כל עוד אנו חשים שה' כועס עלינו בעצם אנו חסומים מלהתקרב אליו ולחדש את הקשר איתו, כמו שכתוב "עוונותיכם היו מבדילים בניכם ובין אלוהיכם". כעת כאשר אנו מאמינים שה' כבר לא כועס עלינו, אנו יכולים לשים לב שהקב"ה מצפה שנעשה תשובה פנימית יותר, כדי שהקשר בינינו יתחדש. ככל שאנו משקיעים יותר כדי לחדש את הקשר שלנו עם ה', גם ה' מצידו מתקרב אלינו יותר ויותר, והקשר בינינו הופך לגלוי ועמוק יותר.

לאחר שלמדנו להבחין בין שתי מדרגות התשובה, אנו כבר מסוגלים להאמין באמת בתשובה ובכך שה' סולח לנו. כעת קל לנו יותר למצוא בתוכנו את המקום הפנימי בו אנחנו מוכנים למחול לאחרים, ולכן אנחנו יכולים יותר להזדהות ולחוש את המחילה שה' מוחל לנו. כמו כן, אנחנו לא חושבים שאם ה' מוחל מיד הוא לא מחשיב את הקשר שלו איתנו. להיפך, המחילה המיידית היא זו שמאפשרת לקשר הפנימי להתחדש. היא זו שמורידה את כל המחסומים, ונותנת לנו לשוב ולהתקרב לה'.

בין ראש השנה ליום הכיפורים

שתי מדרגות התשובה הללו, מסבירות לנו את ההבדל שבין ראש השנה ליום הכיפורים. אדמו"ר הזקן מסביר שבראש השנה אנחנו נכנסים לארמון המלך, אבל המלך נמצא ב'רוממות' והוא לא מתייחס אלינו. את הכאב שלנו מכך שה' לא מתייחס אלינו ביחס פנימי אנו מבטאים בראש השנה כאשר אנו תוקעים בשופר. רק לאחר מכן, ביום הכיפורים, היחס של ה' אלינו הופך להיות 'פנים בפנים'.

התשובה שאנו עושים בראש השנה היא קבלת עול מלכות פשוטה; ביום הזה אנחנו מחליטים שאנחנו יותר לא עוברים על רצון ה', וגם ה' מצידו לא רוצה שיקרה לנו שום דבר רע והוא מכניס אותנו לתוך הארמון שלו. אבל למרות שה' לא כועס, הוא עדיין לא מתייחס אלינו ביחס פנימי, כי הוא מצפה שאנחנו נשקיע ונפנה לחדש את הקשר. זה מה שאנחנו עושים בעשרת ימי תשובה ובעיקר ביום הכיפורים, בו אנו מבטאים את הרצון שלנו לשוב לקשר פנימי עם ה'. בכך אנו ממלאים את הציפייה של ה', וגם הוא מצידו פונה אלינו ביחס של פנים בפנים.

אחרי יום הכיפורים מגיע סוכות, בו אנחנו יכולים פשוט לשמוח ביחד. שנזכה לשנה טובה ומתוקה, ושנרגיש עם המלך שמחה עצומה!

להכות על הלב – להרוג את השטן

“יום הכיפורים הוא זמן תשובה לכול, ליחיד ולרבים, והוא קץ מחילה וסליחה לישראל; לפיכך חייבין הכול לעשות תשובה ולהתוודות, ביום הכיפורים” (רמב”ם, הלכות תשובה, פרק ב’ הלכה ז’).

כחלק ממצוות התשובה, ביום הכיפורים אנו מרבים להתוודות - על חטא שחטאנו לפניך וכו'. בעת שאנו מתוודים על חטאינו אנו נוהגים להכות על הלב, כאילו הוא האשם בכל מה שעשינו. אם נשים לב ישנם חטאים רבים שאברים אחרים ממונים עליהם, כמו לשון הרע או עין הרע, מדוע אנו לא מכים על האיברים הרלוונטיים כאשר אנו מתוודים על חטאים אלו?

החלל השמאלי 'אני רוצה לחיות'

כדי להסביר את עניין ההכאה על הלב עלינו להתבונן קצת במבנהו של הלב: לב האדם מחולק לשני חללים, החלל הימני והחלל השמאלי. אל החלל הימני מגיע הדם שכבר עבר בגוף וכעת הוא מרוקן מחמצן, משם הדם עובר לריאות שם הוא מתמלא בחמצן מחדש. הדם המחומצן חוזר מהחלל השמאלי אל החלל הימני של הלב, ומשם הלב מזרים אותו להחיות את כל אברי הגוף. החמצן הוא החיות של האדם, כך שהחלל השמאלי של הלב הוא זה שמחיה את כל גוף האדם.

החלל השמאלי שבלב מבטא את תחושת הקיום או תחושת החיות שיש לאדם. בחלל השמאלי של הלב אנו חשים שיש לנו חיות שלכאורה נובעת מעצמנו, אנו חיים וקיימים בגלל שאנו קיימים. כאשר נחריף את התחושה הזו, נאמר שבחלל השמאלי שבלב האדם מרגיש שהוא חי ורוצה לחיות, גם אם ה' לא רוצה שהוא יחיה. בחלל השמאלי שבלב האדם מרגיש את קיומו מהמציאות, ללא כל קשר לקב"ה.

התחושה שאני חי ללא קשר לכך שהקב"ה מחיה אותי, היא המקור לכל החטאים. בתחילה אנו מרגישים את הרצון לחיות חזק מאוד, לאחר מכן בדרך ממילא אנו

נמשכים לכל דבר שנותן לנו עוד חיות. אנו מכים על הלב ביום כיפור, כי אנו מבינים שעצם הרצון התקיף של הלב לחיות, הוא הגורם לכל החטאים שלנו.

בדרך כלל כאשר אדם מתוודה על חטא מסוים הוא מפרט את החטא אותו הוא עשה, ביום כיפור אנו מתוודים על כל החטאים. את הווידי עצמו אנו אומרים על פי סדר הא' ב', כאילו אנו אומרים 'לא משנה באיזה אות החטא שלנו היה, אנו מתוודים עליו'. אנו כוללים ביום כיפור את כל החטאים יחד ומכים על הלב ואומרים, תחושת החיות שלנו כנפרדים מה' היא הגורמת, ועליה אנו מתחרטים.

לחיות רק מה

ביום כיפור אנו מצווים על שביתה ממלאכה ועל שביתה מאכילה, ולבסוף אנו גם מכים על הלב. בשאר הימים אנו עושים מלאכה כדי להתפרנס - שיהיה לנו אוכל להחיות את נפשנו. לאחר מכן אנו אוכלים את האוכל וכך גופנו מתקיים. ביום הכיפורים על ידי השביתה ממלאכה ומאכילה, אנו מבטאים את הרצון שלנו לחיות אך ורק מהקב"ה ולא מהמציאות החיצונית.

בנוסף על השביתה מאכילה, אנו מכים על הלב, אנו כאילו אומרים לו, לא רק ממלאכה ומאכילה אנו רוצים לשבות, אנו כביכול רוצים שגם אתה תפסיק לפעום ולספק חיות נפרדת מהקב"ה. אנו רוצים שרק ה' יחיה אותנו ולא הלב בחלל השמאלי, המרגיש את החיות שלו מעצמו.

כי ביום הזה יכפר עליכם

ביום כיפור אנו שבים על כל העוונות הפרטיים יחד עם ה'חטא' הכללי - עצם הקיום שלנו כנפרדים. בשעת הווידי כאשר אנו מכים על הלב אנו שמים לב עד כמה אנו רחוקים מהקב"ה - הריחוק ביננו אינו נובע רק מחטאינו, הוא נובע מעצם תחושת הקיום שלנו. מדוע דווקא ביום כיפור היום הכי קדוש בשנה בו ה' מוחל על כל עוונותינו, אנו מעצימים את הפער ביננו לבין ה' כך שאנו שמים לב עד כמה אנו רחוקים ממנו?

על עשרת ימי תשובה בכלל ועל יום הכיפורים בפרט נאמר 'קראוהו בהיותו קרוב'. דווקא הקרבה של ה' אלינו והרצון שלו לסלוח לנו, היא זו שמאפשרת לנו לצעוק על ריחוקנו ולהתוודות על עצם קיומנו. כאשר ה' קרוב אלינו ואנו מרגישים שהוא זה שמחיה אותנו, אנו מצליחים לפתע לשים לב לפער הגדול שיש ביננו לביןנו. לפתע אנו מרגישים שמצד האמת איננו חיים מצד עצמנו אלא ה' הוא זה שמחיה אותנו, בעצם התפוצצה לנו הקונספציה בפנים. אנו מרגישים לפתע שעד עכשיו חיינו בדמיון, הרגשנו את החיים שלנו בלי להעלות על הדעת שיש בעיה בעצם הקיום שלנו. כעת כאשר אנו מרגישים שה' מחיה אותנו, אנו מבינים עד כמה טעינו.

כעת כאשר ה' קרוב ואנו מרגישים שהוא באמת זה שמחיה אותנו, אנו יכולים לעשות תשובה על כך שאנו נפרדים. דווקא על ידי הקרבה אנו יכולים לשוב על ה-חטא שגורם לכל החטאים - היותנו קיימים! בלי הקרבה הגדולה לה' והתחושה שהוא מחיה אותנו, לא היינו יכולים לוותר על הרצון שלנו לחיות. דווקא הקרבה הגדולה היא זו

שמאפשרת לנו להכות על הלב ולומר לה' שיסלח לנו על קיומנו. על זה נאמר 'קראהו - שיציל אותנו מתחושת הקיום שלנו, דווקא - בהיותו קרוב'.

קבלת החיות מה

לאחר שביקשנו סליחה מה' על קיומנו, ה' באמת סולח לנו. כאשר ה' סולח לנו הוא בעצם מגלה הבנה לרצונו של האדם לחיות. ה' רוצה שנחיה, וכך הוא מחיה אותנו כבני אדם שרוצים לחיות. כאשר אנו שמים לב שבאמת ה' רוצה שנחיה, אנו ממתיקים קצת את הרצון העיוור שלנו לחיות. אנו מבינים שאמנם רצון זה אינו טוב, אך גם אותו ה' ברא.

הבנה זו דומה לשעיר המשתלח אותו אנו כביכול נותנים ל'סטרא אחרא', ישנו מקום לרע בעולם ה' רוצה שהוא יהיה קיים. כאשר אנו זורקים את השעיר המשתלח לעזאזל, אנו כאילו אומרים לרע: אתה חושב שהקיום שלך אמיתי ועומד בפני עצמו, מצד האמת אתה לגמרי טועה באמת ה' הוא המקור לקיום שלך, אך יחד עם הקיום שלך הוא גם נותן מקום לטעות שלך.

להרוג את השטן

כתוב שביום הכיפורים אין שטן (כ.), כאשר אנו אומרים לשטן שגם הוא נברא של הקב"ה וכל החיות שלו היא מכך שה' רוצה את קיומו, הוא כאילו לא קיים. השטן או היצר הרע הם בעצם תחושת הנפרדות מהקב"ה, הם עצם הטענה שהעולם קיים מצד עצמו. כאשר אנו נוכחים לראות שגם טענה זו נובעת מהרצון של הקב"ה, טענה זו מאבדת את טעמה. ביום כיפור אנו מרגישים שה' בורא גם את המקומות החלשים שלנו, כך שגם שם בתוך הנפרדות אנו מרגישים את נוכחות ה'.

נהניתם? רוצים לשמוע עוד?

לשמיעת שיעורים נוספים חייגו כעת ל'קול הלשון'

073-371-8149

מדוע צריך להתאמץ כ"כ כדי שה' יסלח לנו?

במאמר זה ננסה להבין מה עניינה של בקשת הסליחה מה', האם עניינה דומה לבקשת הסליחה שלנו איש מרעהו, מדוע אנו צריכים להרבות כל כך בוידויים כדי שה' יסלח לנו, ומדוע ה' לא מוחל וסולח לנו כל יום.

"הריני מוחל לכל מי... שחטא כנגדי"

כשאנו מבקשים סליחה איש מרעהו אנו נוטים לחשוב שעיקר המאמץ צריך להיות מהצד הפוגע - פגעתי במישהו, וכעת אני צריך להתאמץ ולפייס אותו. אך האמת היא שעל הצד הנפגע מוטל להתאמץ יותר בשביל לסלוח.

במחשבה פשוטה הייתי מחכה שהפוגע יבקש מעומק הלב ובדמעות שליש שאסלח לו, ורק אז אסלח. אך תביעת התורה מהנפגע מאוד חזקה - כתוב בהלכה (שו"ע או"ח תרו, א) שאם אדם ביקש סליחה שלש פעמים חייבים לסלוח לו, גם אם הוא לא נפל על ברכיו אלא רק ביקש בפשטות סליחה.

יתירה מכך - בהרבה מהמקרים, באופן פשוט, על האדם לסלוח גם ללא שביקשו ממנו סליחה. אין מצוה בהקפדה על הפוגע. כל ערב אנו אומרים בקריאת שמע שעל המיטה - "הריני מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי או שחטא כנגדי".

האם גם ה' אומר קריאת שמיני שיעל המיטה?

נעבור לבקשת הסליחה מה' - כיצד היא בקשת הסליחה מה'?

לכאורה, היה מתאים שה' יתנהג לפחות כמו שהוא מצווה עלינו, לא 'יקפיד' אלא ימחל על כל מה שפגענו בו. האם גם הוא - כביכול - אומר כל יום את הנוסח שהזכרנו - 'הריני מוחל'? אם היינו יודעים שה' כל לילה מוחל על כל מה שעשינו ביום - היינו ממש רגועים...

מסתבר שלא - ה' מחכה שאנו נבקש ממנו סליחה, ועלינו מוטל להתאמץ על כך. ישנם סדרי תשובה, וישנו את יום הכיפורים, בו אנו צמים ומבקשים - כמעט ללא הפסקה - סליחה על עוונותינו.

יוצא שה' מצטייר בעינינו כאחד שלא כל כך סולח, לפחות לא לפני מאמץ מצידנו. מדוע זה כך? מדוע אנו צריכים 'להוציא את הנשמה' ולהתענות כדי שה' יסלח לנו?

הוא לא רוצה לסלוח ב"ב מהר...

התשובה היא שבקשת הסליחה מה' ובקשת הסליחה מהחבר שונות - בבקשת הסליחה מה' יש לי בעיה. אם כאשר אבקש מה' סליחה הוא מיד יסלח לי - אני אאבד את הקשר איתו. וכמו שנסביר:

ה' ברא את העולם ושם אותנו בתוכו. כדי שנצליח להיות בקשר עם ה' האינסופי הוא נתן לנו תורה ומצוות, בכלים מוחשיים כפי שאנחנו מכירים. ללא מצוותיו של ה', לא היתה לנו אפשרות להישאר איתו בקשר.⁶

ה' יתברך לא סולח ולא 'מחליק' לנו את העבירות שלנו, כדי להראות לנו שחשוב לו ממש שלא נעשה אותם, ודבר זה עצמו הוא חסד גדול שהוא עושה איתנו, כי רק העובדה שאכפת לו כל כך מכך שנעשה את מצוותיו - משאירה אותנו בקשר איתו.

אבל ביום כיפור כן!

אם כך, מדוע הוא סולח לנו ביום הכיפורים?

משום שאם נישאר רק במימד בו כל הקשר שלנו איתו מותנה בקיום המצוות - אנו עלולים לחשוב חלילה שהעיקר הוא רק לקיים את המצוות.

בכך שה' מוחל וסולח לנו ביום הכיפורים הוא בעצם בא ואומר לנו - נכון שאני מאוד 'לחוש' שתקיימו את מצוותי, אך דבר זה הוא בשביל שיהיה בינינו קשר, וזה העיקר - זכרו שהמצוות נועדו בשביל שנהיה בקשר עם מי שציווה עליהן. כפי שמבואר בחסידות (לקוטי תורה במדבר מה, ג ועוד) שהמילה 'מצוה' היא מלשון 'צוותא' וחיבור.

אך עדיין חסר לנו פה משהו -

אמרנו שה' נתן לנו מצוות גשמיות, כדי שעל אף היותנו בתוך העולם הגשמי נצליח להיות בקשר איתו. אם כך, כאשר ה' סולח לנו ביום הכיפורים ו'מוותר' על כך שהמצוות יהיו את הקשר בינינו - איבדנו את הקשר היחיד שהיה לנו איתו...

מה עושים?

6. תניא פרק ד' "ואף דהקב"ה נקרא אין סוף, ולגדלתו אין חקר, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל... הנה על זה אמרו במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו. וצמצם הקב"ה רצונו וחכמתו בתרי"ג מצוות התורה ובהלכותיהן. ובצורפי אותיות תנ"ך. ודרשותיהן שבאגדות ומדרשי חכמינו ז"ל. בכדי שכל הנשמה או רוח ונפש שבגוף האדם תוכל להשיג בדעתה ולקיימן כל מה שאפשר לקיים מהן במעשה דבור ומחשבה, ועל ידי זה תתלבש בכל עשר בחינותיה בשלשה לבושים אלו".

'על חטא... על חטא...'

בשביל זה מגיע הצום. בצום אנו מפסיקים לקבל את החיות שלנו מהאכילה והשתיה ועוברים לקבל את החיות שלנו מה'. כלומר, הצום מבטא את העובדה שאנחנו יכולים לצאת מהגשמיות ולהיות בקשר עם ה'.

נשאר לנו להסביר מדוע אנו מבקשים ומתאמצים כל כך לבקש סליחה.

בקשת הסליחה על החטאים היא בעצם אמירה לה' שאם היינו מרגישים כל השנה כמו עכשיו - שכל החיות שלנו היא מה' - לא היינו עושים בכלל חטאים.

כלומר, מכיוון שביום כזה - בו אנו מקבלים חיות רק מה' - לא שייכים בכלל חטאים, ואכן 'עיצומו של יום' מכפר עלינו. אך אנו מצידנו כן מבקשים שימחל לנו, ובכך בעצם אומרים לו שכל חטא שהיה במהלך השנה נגרם מהרגשתנו שאת החיות אנו מקבלים מהעולם, ולא מאיתו יתברך.

העולה מהאמור, שביום הכיפורים הממשמש ובא אנו מרגישים חזק את הקשר עם ה', איננו זקוקים לכלום חוץ ממנו, ואנו מתחננים ומבקשים ממנו שיזכור שכל השנה רצינו את הקשר איתו ולא את העולם הזה.

שנזכה להרגיש חזק בנפשנו פנימה את העונג שיש לה' מהקשר איתנו, ושהרגשה זו תלווה אותנו כל השנה הקרובה, עד שלא נרצה שום דבר מבלעדי ה' יתברך.

קודם כל תשובה עילאה

באגרת התשובה אדמו"ר הזקן מסביר שיש שני חלקים בתשובה: בחלק הראשון האדם עושה תשובה או על חטא שהוא עשה, או על כך שהוא שקוע בתאוות שלו. בתשובה זו האדם שב על כך שיש משהו שמבדיל בינו לבין הקב"ה, תשובה זו נקראת 'תשובה תתאה'. אך ישנה גם תשובה עילאה. תשובה עילאה היא הכרה שלא רק החטא גרם לי לחשוב שאני מובדל מה', אלא עצם העובדה שנבראתי כבעל בחירה - כאחד שמועד לחטוא - מצריכה אותי לחזור בתשובה. בחלק השני עבודת התשובה היא להרגיש שאני לא נפרד מה', להיפך אני חלק מה'. נבראתי בצורה כזו שהתחושה הפשוטה שלי היא שאני נפרד מה', ועל כך אני צריך לעשות תשובה - לשוב אל ה'. שוב, התשובה שלי מורכבת משני חלקים, בחלק הראשון אני מפסיק לחטוא, ומסיר את המחיצות שביני לבין הקב"ה; ובחלק השני אני רוצה לא להיות מחוץ לקב"ה, אלא להיות חלק מהקב"ה.

בדרך כלל אנו חושבים שכדי להגיע לתשובה עילאה, עלינו להיות קודם כל שלמים בתשובה תתאה. קודם כל עלינו לתקן את מעשינו כך שיהיו טובים, ורק אחר כך נוכל להגיע לתשובה עילאה. לקפוץ מיד לתשובה עילאה, נראה לנו כיותר מדאי בשבילנו. הנחה זו גורמת לנו לעסוק הרבה בתשובה תתאה, כך שאיננו מגיעים לתשובה עילאה.

מחדש אדמו"ר הזקן שהפסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד", נסוב על תשובה עילאה. אם אנו רוצים לעשות תשובה תתאה, עלינו לקפוץ ולהתחיל יחד עם

תשובה תתאה גם בתשובה עילאה, כי היא קרובה אלינו מאוד. מעבר לזה אומר אדמו"ר הזקן, לא רק שאנו יכולים לעשות מיד תשובה עילאה, גם תשובה תתאה תהיה קרובה אלינו יותר, כאשר נעסוק בתשובה עילאה.

מדוע על ידי ההקדמה של תשובה עילאה, תשובה תתאה תהיה קרובה יותר? כי כאשר האדם עושה תשובה תתאה, ומתחרט על המעשים שעשה, מתלווה אליו המחשבה שהכל תלוי בו, מחשבה זו מגדילה מאוד את האישיות שלו ואת החשיבות של מה שיעשה. יש בכך צד של אמת, הרי אי אפשר לעשות תשובה תתאה בלי להחליט שאני אחראי למעשי. אם האדם לא יקח אחריות על עצמו, ויתן לאישיות שלו לזרום כמו שהיא, הוא יגיע למקומות שה' ירחם. מובן שאנו צריכים לחשוב שיש לנו אחריות על עצמנו, אך אנו צריכים לשים לב, שיחד עם תשובה תתאה אנו מכניסים בתוכנו איזשהו ריחוק מהקב"ה.

ישנו חיסרון נוסף שנוצר בעקבות תשובה תתאה: כיון שאנו תולים את כל התקוות בעצמנו, אנו גם קצת מתייאשים. פעמים רבות אנו מרגישים שאין לנו מספיק כח כדי להשתנות, וממילא כל פעם שאנו נתאמץ לעשות תשובה, נכנס לתוכנו גם קצת 'יאוש'. אנו אומרים לעצמנו ש'הדבר' תלוי בנו, ומיד אנו חושבים על כך שאולי לא נצליח, ואם כך למה שננסה? כל פעם שאדם עושה תשובה תתאה בצורה כזו, נכנסת בו עוד טיפה של 'יאוש'. הדבר דומה לאדם ששותה כוס של משקה טוב, עם קצת רעל בתוכו. כך בתוך תשובה תתאה ישנם גם מחשבות לא טובות העולות באדם, במידה והוא חושב שאינו שייך כלל בתשובה עילאה.

כאשר האדם עושה תשובה עילאה, הוא מבין שה' בעצמו הוא זה שנותן לו כח לעשות תשובה, לכן אדמו"ר הזקן רוצה שנקדים ונתחיל תשובה עילאה יחד עם תשובה תתאה. אמנם יש לאדם בחירה חופשית אם 'ללכת על זה' ולחזור בתשובה, אך הבחירה החופשית היא צד אחד של המטבע, באמת ה' הוא זה שנותן לנו את הכח לעשות תשובה. בתשובה עילאה אני לא מייחס את הכח לעצמי אלא לקב"ה שבעזרתי, שנוכח ממש בתוך התשובה שלי. במילים אחרות: כל היכולת שלי לשוב ולהתחרט, היא משום שה' מאמין ביכולת שלי להשתנות. כעת התשובה לא מייאשת, ולכן אנו נדרשים לעסוק בתשובה עילאה גם כאשר אנו עושים תשובה תתאה.

כדי לצייר נכון עד כמה הדבר קרוב אלינו מאוד, אדמו"ר הזקן מלמד אותנו שיש בתוכנו נפש אלוקית. בכך הוא מגלה לנו שאנו יהודים, משום שיש בתוכנו משהו אלקי. כאשר נחשוף את החלק האלוקי, מיד נגלה שאיננו קיימים כנפרדים מה'. נשים לב כמה טבעי הקשר שלנו עם ה' ועד כמה הוא משפיע עלינו, וכן נרגיש שאנו חלק מה' ושהי טבעי לנו לשוב אליו. כעת ההסתכלות על עבודת התשובה משתנה: כל עבודת התשובה נועדה לחשוף את הנקודה האלקית שבתוכי. אם עבודת התשובה היא רק כדי שנתקדם עוד ועוד, ככל שאנו חוזרים יותר בתשובה אנו מתמלאים ביותר 'יאוש' (כפי שהסברנו). אבל אם עבודת התשובה פירושה לחשוף עד כמה אנו חלק מה', כל פעם שאנו חוזרים בתשובה אנו מגדילים את האמונה ומקטינים את הייאוש; אנו מגדילים את הנוכחות של ה' בתוכנו, כך שתהיה יותר גלויה וחשופה.

סדר העבודה

ביאורים פנימיים על סדר העבודה של הכהן הגדול ביום הכיפורים

| אחרי מות שני בני אהרן... כי בענן אראה על הכפרת |

כשהתורה מתארת את סדר עבודת הכהן הגדול ביום"כ היא מתחילה כך (תחילת פרשת אחרי מות, ויקרא יז):

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמָתוּ. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אָחִיךָ וְאֵל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֹכֶת אֶל פְּנֵי הַכִּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲנָן אֶרְאֶה עַל הַכִּפֹּרֶת.

"שני בני אהרן" נדב ואביהוא מתו "בהקריבם אש זרה לפני הוי", הם רצו שה' יתגלה באש⁷. אש היינו שהלמטה מתכלה ורוצה לעלות לשרשו למעלה (תניא פרק יט ועוד), וכמבואר בכ"מ שהם היו בחינת רצוא בלי שוב (ראה באריכות בד"ה אחרי מות תרמ"ט, תשכ"ב ועוד). אך התיקון של זה הוא בדיוק להיפך, כל העבודה של יוה"כ היא להוריד את ה' למטה, שיתגלה גם במקומות הכי נמוכים, במקום החטאים והקליפות. "כי בענן אראה על הכפרת", הענן הוא התגשמות כביכול של הקב"ה וירידה שלו לתוך העולם (אחרי שהוא היה רק האויר של התקיעות שופר, כאן הוא כבר מתגשם⁸).

בעניין הזה היה ויכוח בין הצדוקים לפרושים, הצדוקים הבינו שצריך לשים את הקטרת על הגחלים ולעשות את העשן עוד לפני שנכנסים לקה"ק, וחז"ל דרשו שרק אחרי שהוא נכנס לקה"ק הוא שם את הקטרת על הגחלים ומעלה את העשן (יומא

7. קשור לכך שבפשט הפסוקים לכאורה החטא שלהם היה שהם הקטירו קטרת "אשר לא ציווה אותם" במזבח הפנימי, שנאמר עליו (שמות ל. ט) "לא תעלו עלי קטרת זרה ועלה ומנחה ונסף לא תסכו עלי". ודו"ק.

8. וראה באריכות יותר בהקדמה למאמר בעניין הימים שבין יוה"כ לסוכות.

יט:). ונראה שהעניין הזה קשור למחלוקת הכללית שבין הצדוקים לפרושים, הצדוקים מבינים שהתגלות השכינה לא יכולה להיות בצורה פשוטה בעוה"ז אלא זה או אנחנו או השכינה, כל המציאות שלנו היא טשטוש של גילוי השכינה לכן צריך שתהיה כמה שפחות התערבות שלנו וכמה שיותר להיצמד לפשט הכתובים. לכן כדי שה' יראה על הכפרת צריך לעשות קודם כל ענן שיטשטש ויסתיר את המציאות הפשוטה. אך חז"ל מבינים שמה שאנחנו לא רואים את ה' בלי ענן זה לא בגלל שהמציאות שלו סותרת את העולם אלא להיפך, הקב"ה הוא כ"כ 'שקוף' לכן לא רואים אותו, הוא אינסופי ולכן הוא לא מתגלה בשום דבר מסוים ומוגבל, וכל התורה בכלל והתורה שבע"פ בפרט באה להגשים אותו בצורה מוגבלת בתוך המציאות⁹.

מה שהקב"ה מתראה בענן נראה שזה בשילוב האש שהיתה שם, שכשהאור של האש משתלב ביחד עם הענן זה נראה כמין קשת בענן, וזה נקרא "כבוד ה'" בכל מקום בפסוקים¹⁰.

קרבנות היום בבלי

**בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּכַר בֶּן בָּקָר לְחֻטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה: כְּתִנֶּת בֶּד קֹדֶשׁ
לְבָשׁ וּמְכַנְסֵי בֶד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵי בֶד יַחְגֹּר וּבְמַצְנֶפֶת בֶּד יַצְנֵן בְּגָדֵי קֹדֶשׁ
הֵם וְרֹחֶץ בְּמִים אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבָשָׁם: וּמֵאֵת עֶדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׁעִירֵי עִזִּים
לְחֻטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:**

| בגדי בד |

בשער הכוונות דרושי תפלת השחר דרוש ג' בעניין הקטרת כתוב כך:

"בד בבד יהיה" זה יובן במ"ש אצלינו בענין בגדי הבד אשר לכהנים, כי בד באתב"ש הוא ש"ק כי הש"ק שהם הקלי' הם מתלבנים ונעשים בגדי בד לבנים, וגם בד הוא פשתן אשר גם חלקו של קין מצד ס"א כנודע.

בפסוק (בראשית ד, ג) כתוב "וַיָּבֹא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַהוִי" וחז"ל מפרשים (תרגום יונתן ותנחומא, הובא ברש"י שם) שהוא הביא פשתן. למה הוא הביא דווקא פשתן? חז"ל הבינו שהפשתן מתיש את כח האדמה לשש שנים ולכן שדה שזרעו אותה

9. העניין הזה מתאים לכך שר' עקיבא, אבי התושבע"פ (עיין לדוגמא בתורה אור וישלח ד"ה "וישלח יעקב" פרק ח', ובארנו באריכות במ"א), נפטר ביוה"כ (סדר הבדורות ח"ב בערכו אות י') (ומתאים גם למה שאמרנו שיוה"כ הוא התיקון של הרצוא של בני אהרן, כמבואר בכ"מ שעבודת ר' עקיבא היא רצוא ושוב בתיקון, עיין בתורה אור שם). כשר' עקיבא הסתלק הוא אמר (ברכות סא:): "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'בכל נפשך' אפי' נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו?". וממש אותה לשון מצינו בברייתא ביומא (יט:): לגבי "מעשה בצדוקי אחד שהתקין מבחוץ והכניס, ביציאתו היה שמוח שמחה גדולה..." שאמר "כל ימי הייתי מצטער על המקרא הזה כי בענן אראה על הכפרת אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו עכשיו שבא לידי לא אקיימנו?". וגם הוא נפטר ביוה"כ או כמה ימים אחרי (תלוי בדיעות שם בגמרא).

10. כך נראה בפרשת שופטים (שמות כד, טו-יז) "וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הָהָר וַיִּכַּס הָעָנָן אֶת הָהָר: וַיִּשְׁפֹּן קְבוֹד ה' עַל הָרָא וַיִּכָּסְהוּ הָעָנָן שְׁשֵׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן: וַיִּמְרָא קְבוֹד ה' פָּאֵשׁ אֶקְלָת פְּרָאֵשׁ הָהָר לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל", ומפורש יותר ביחזקאל (א, כח) "כְּמִרְאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵינֵי הַבָּשָׂר כִּי מִרְאָה הִנֵּה סָבִיב הוּא מִרְאָה דְמוּת קְבוֹד ה' וְאֶרְאָה נֶאֱפֵל עַל פְּנֵי וְאֶשְׁמַע קוֹל מִדְּבָר".

פשתן צריכה לנוח שש שנים לפני שזורעים בה משהו אחר¹¹. א"כ להקריב פשתן זה בעצם לבוא ולהגיד "התאמצתי הרבה וסחטתי את עצמי בשביל לעבוד אותך ואתה לא יכול להתעלם מזה"¹². לעומת זאת כשהבל עובד את ה' הוא לא לוקח את זה קשה לכן הוא מקריב בהמות שנותנות את עצמם בקלות (כמש"כ (ישעיה נג, ו) "וְקָרַחַל לִפְנֵי גִזְזִיָּה נֶאֱלָמָה וְלֹא יִפְתָּח פִּיו"). זה ההבדל בין קין להבל, קין חושב שהמציאות היא קניין חשוב וממילא קשה לוותר עליה, והבל חושב שהמציאות היא רק 'הבל'¹³.

אז אומר האר"י שבגדי הבד של הכהנים זה בעצם לקחת את בגדי הפשתן שהם שק ולהפוך אותם לבגדי לבן (הצבע הטבעי של הפשתן הוא חום ומזככים ומלבנים אותו). לפי זה הסוד של בגדי כהונה הוא שעיקר העבודה של הכהנים זה לקחת את המאמץ של האנשים ולהגיד "תתן את זה ככה לקב"ה בהתנדבות, למה אתה לוקח את זה קשה?". יש אנשים כמו קרח שכל העניין שלו זה שאנחנו עובדים קשה ורוצים להרגיש שבאמת עבדנו, אם אתה עובד ואומר שתתן את זה בקלות לקב"ה אז יוצא שאין באמת אדם פה, אין באמת בחירה, לכן קרח חולק על הכהונה. עיקר התיקון של הכהונה, של אהרון הכהן, שגם את כל המאמץ והעבודה שלו וגם את זה שזה בקבלת עול עצומה לאחיו הקטן, הכל הכל זה בקלות אצלו (ועל כן בבגדי כהונה הותר שעטנז). לפי זה אומר שם האר"י שהקטורת גם דומה למה שקורה בבגדי כהונה. לוקחים את הסממנים האלה ששייכים לקליפה (שהם כמו הפשתן שאמרנו), ומזככים אותם ע"י ששוחקים אותם ושורפים אותם.

| "ורחץ במים את בשרו ולבשם" |

כתב הרמב"ם (הל' עבודת יו"כ ב, ב):

כל עת שישנה הבגדים ויפשוט בגדים ולובש בגדים אחרים טעון טבילה, שנאמר "ופשט את בגדי הבד... ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו"... כיצד, בתחלה פושט בגדי חול שעליו וטובל ועולה ומסתפג ולובש בגדי זהב ומקדש ידיו ורגליו, ושוחט את התמיד... ואחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי הזהב וטובל ועולה ומסתפג ולובש בגדי לבן, ומקדש ידיו ורגליו ועובד עבודת היום...".

11. לכן המשנה בב"מ (קט.) "המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות לא יזרענה פשתן... קיבלה הימנו לו' שנים שנה ראשונה יזרענה פשתן, וכמו שפירש רש"י שם.

12. כתוב בחסידות שבעולם הבא לא כ"כ נראה שהתאמצת. וכשהקב"ה נותן שכר בגן עדן אני רואה כמה הקב"ה צריך להתאמץ כדי לייחס חשיבות למה שעשיתי. וביהיננו אני רוצה להגיד לקב"ה שבגלל שהתאמצתי הוא אמור להיות בקשר איתי. להגיד שאני רוצה שכר זה בעצם להגיד שאני מרגיש שהוא חייב לי, אני רוצה להגיד שאם אלך לבי"ד ואתבע אותו הוא יהיה חייב. בעולם הבא מרגישים חזק את הבדיחה שבזה. ולמרות הבדיחה האדם לא מפסיק לתבוע. על זה כתוב "עז פנים (שתובע את השכר) לגיהנום. ובושת פנים (שמבין שזה מוזר ומתבייש לתבוע שכר) לגן עדן". עוד בעניין זה עיין באריכות בביאורים על תורה אור ד"ה "חייב אינש לבסומי".

13. וכדברי הרמב"ן שם "וקראה האחד בשם קנין והשני הבל כי קנין האדם להבל דמה".

הכהן הגדול צריך לקדש ידיו ורגליו מיד לאחר לבישת בגדי הקדש, וגם כשהוא גומר ללבוש ובא לפשוט. וצריך להבין, בד"כ קידוש הידיים והרגליים הוא טהרה והכנה לעבודה, א"כ מדוע כאן עושה זאת אחרי הלבישה ולפני הפשיטה.

ונראה להסביר שעצם לבישת הבגדים עלולה לגרום לכהן לישות ולהחשבה עצמית ולכן מיד לאחר שלבש עליו להתנקות מזה, וכן אחר שגמר את העבודה שעשה עם אותם בגדים עליו להתנקות מהגאווה שעלולה לצאת מזה.

| עניין הקרבנות |

ה"פר בן בקר לחטאת" שמביא איתו הכה"ג מכפר גם על הכהן הגדול וגם על שאר הכהנים.

שעיר אחד מתוך ה"שני שעירים לחטאת" שלוקח "מאת עדת בני ישראל" מקריבים אותו בבית המקדש ומזים את דמו בקה"ק ובהיכל. והוא מכפר על טומאת מקדש וקדשיו ש"יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף" שהדין הוא ש"שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה, עד שידוע לו ויביא בעולה ויורד" (כמבואר במשנה בתחילת מסכת שבועות). נראה שעל זה באמת יותר קשה לכפר משאר דברים, משום שהרי גם אחרי שעבר יום כיפור סוף סוף ברגע שידוע שחטא הוא יצטרך להביא קרבן אז בעצם כל הכפרה היא רק על תנאי, ובעצם זה הקושי בכלל בכפרה, שהרי אולי נחזור ונחטא, וגם מצד הקב"ה הרי זה לא שהוא מתחרט על זה שציווה אותנו אלא הוא ממשיך לצוות אותנו.

דינם של הפר והשעיר הללו מאוד דומה לדינם של פר כהן גדול (שצריך להביא אם הוא חטא) ושעיר נשיא (שצריך להביא אם הוא חטא). נראה שביוה"כ כל הכהנים עולים להיות כמו הכהן הגדול, וכל הישראלים עולים להיות כמו המלך.

השעיר השני מתוך ה"שני שעירים לחטאת" הוא יהיה לעזאזל. חז"ל אומרים (יומא סז): שזה בא לכפר על מעשה עוזא ועזאל, וכמו שפירש שם רש"י:

מלאכי חבלה שירדו לארץ בימי נעמה אחות תובל קין ועליהם נאמר "ויראו בני האלהים את בנות האדם [כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו]" (בראשית ו, ב) כלומר, על העריות מכפר.

מה שהם לקחו להם נשים מכל אשר בחרו נראה שהכוונה שהפכו את האשה והתאוות לחלק מהדמיונות שלהם שהכל זה בתוך עצמם, וזה השורש לכל החיבור לעולם הזה, אין חיבור אמיתי, ועל זה כל העבודה של יו"כ באה לכפר. עבודת יו"כ זה איך שה' מעבה את עצמו, ואצלם זה לקחת את המציאות ולהפוך לדמיון. (וכמו שאמרנו בהתחלה לגבי "כי בענן אראה").

"איל לעולה" של הכהן, ו"איל אחד לעולה" של "עדת בני ישראל" לא ברור מדוע הם באו, ונדבר עליהם בהמשך.

בגדי זהב ראשונים: עבודת התמיד ומוספי היום

בשלב זה מקריב את כל הקרבנות הרגילים של היום, שזה תמיד של שחר, קטרת של שחר, הטבת הנרות, מנחת חביתין ונסכים, ובנוסף מקריב גם את המוסף של יום כיפור (שהוא דומה למוספי שאר המועדות) חוץ מהאיל והשעיר של המוסף (כלומר מקריב פר ושבעה כבשים), ונבאר זאת בהמשך.

בגדי לבן ראשונים: עבודת היום

| וידוי ראשון על פרו |

וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת פֶּר הַחֹטָאֹת אֲשֶׁר לוֹ וְכָפַר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:

מ"בעד ביתו" למדו חז"ל שהכהן צריך להיות נשוי (משנה ריש יומא). הטעם לכך הוא כי הכהן הגדול צריך להיות דוגמא לקשר טוב בין ה' לישראל, לכן גם צריך להיות נשוי לכתולה (וכמ"ש "והוא אשה בבתוליה יקח").

הכהן מתוודה קודם כל לפני שעושה את הגורלות, ומיד לאחר מכן מתוודה שוב. הוידוי שלפני הגורלות הוא על מנת שהכהן ימסור את הכל לה' ויגיד שזה תלוי בו, על מנת שהגורל יעלה בימין, כדלקמן, הוידוי השני יוסבר בהמשך.

| הגורלות |

וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי ה' פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד: וְנָתַן אֶהָרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֶל: וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַה' וְעָשָׂהוּ חֹטָאֹת: וְהִשְׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֶל יַעֲמִד חַי לִפְנֵי ה' לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֶל הַמִּדְבָּרָה:

מבואר בחז"ל שהיו מאוד רוצים שהגורל יעלה בימין. וצריך להבין, הרי ממילא ה' מכפר ע"י שני השעירים, א"כ מה עניינו של הגורל. עוד צריך להבין, שבתורה אין משמעות מה בימין ומה בשמאל, אז מדוע מבואר בחז"ל שחשוב שיעלה בימין.

נראה שכשהגורל עולה בימין זה בעצם אומר שהכפרה היתה ממש לכתחילה מצד הקב"ה, וכשהגורל עולה בשמאל זה בעצם שהקב"ה רק כאילו נאלץ לכפר בגלל שהוא התחייב על כך בתורה (חוץ מהסימן הזה היה גם את הסימן של לשון של זהורית (יומא סז.), שחוץ מהשאלה האם ה' רוצה לכפר יש גם שאלה האם הוא רוצה לגלות את זה). ובכך יובן מה שאמרנו קודם, שע"י שבוידוי מוסר הכל לה' הגורל עולה בימין, שכך הגורל זה מה שה' בוחר ולא שהוא מכפר בגלל שהבטיח.

| וידוי שני על פרו ושחיתתו |

וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת פֶּר הַחֹטָאֹת אֲשֶׁר לוֹ וְכָפַר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת פֶּר הַחֹטָאֹת אֲשֶׁר לוֹ:

לפני הגורלות הכהן התוודה על עוונות עצמו וביתו, וכאן מתוודה על עוונות כל הכהנים (כמבואר במשנה). הכהן הגדול עצמו לא צריך כפרה כ"כ (הוא לא צריך להביא קרבן אם חטא בשוגג, חטאת של כהן גדול זה לא על חטא אלא זה על שגגה של הוראה¹⁴) ה' אוהב אותו ומוחל לו, א"כ הוידוי הראשון הוא לא בשביל כפרת עצמו אלא כדי שהגורל יעשה מתוך כוונה רצויה כדלעיל, והוידוי השני על אחיו הכהנים הוא בשביל שאפשר יהיה להרגיש במקדש קשר עם ה' גם למי שחטא.

| "אנא בשם" |

בוידוים, כבר בוידוי הקודם הכהן הגדול מבקש שה' יכפר עלינו בשם שלו. מה המשמעות של שם ה' כאן? ב"לדוד מזמור" אנו אומרים "אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה". כאשר אדם נשבע לשקר זה חמור מאוד, כתוב שהעולם הזדעזע כאשר ה' אמר "לא תשא". כאשר אדם נשבע ואומר משהו בשם ה' - ה' כאילו חתום על הדבר הזה. כאשר ה' חתום על זה, זה כאילו סוחר את הקב"ה להיות חתום גם על מה שהוא לא רוצה. זה נקרא "נשא לשוא נפשי ונשבע למרמה".

זה מה שאנו אומרים בכל נדרי ובכל סדר העבודה שאנו מנסים לא לקחת את הקב"ה, לא לתפוס אותו בידיים. שיעשה מה שהוא רוצה - לשחרר. כפי שהסברנו קודם, הכהן הגדול מתוודה על החטאים שלו לפני שהוא עושה את הגורלות, כי לעשות גורל היינו להגיד שהגורל שלי הוא בידיים של הקב"ה. ככל שאני מתמסר יותר - מה שיעלה בגורל יהיה ימין, ימין ה' עושה חיל. בשביל זה הוא מתוודה על הפר על החטאים שלו לפני הגורלות, ואז הוא יכול לגשת לגורלות "נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה". הוא יכול לתת את הכל לקב"ה.

יוצא שבעצם ביו"כ העבודה היא להגיע ל"לפני ה' תטהרו" כדי שה' יכנס לתוך השם שלו, הוא נכנס תוך השם שלו ועל ידי השם שלו הוא יכול לכפר. מה הכוונה שהוא יכול לכפר על ידי השם שלו? שברגע שהוא נכנס לשם שלו, יש לו את איפה שהוא יכול להתגלות ולהיתפס, ומיד כל העוונות נשלחים לארץ גזרה.

| הקטרת הקטורת |

**וְלָקַח מִלֵּא הַמִּחְתָּה גִּחְלִי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי ה' וּמִלֵּא חֲפָנָיו קֶטֶרֶת סַמִּים
דָּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: וְנָתַן אֶת הַקֶּטֶרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ה' וְכִסָּה עֲנַן הַקֶּטֶרֶת
אֶת הַכִּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:**

עוד לפני שהתחיל את העבודה עצמה (בנתיים עשה רק הכנות: וידוים וגורלות, ורק שחט את הפר, שזה לא ממש עבודה) הוא קודם כל מקטיר את הקטרת. בשונה מכל יום שבו הקטרת היא אחרי כל העבודות (היא לפני הקטרת האברים והמנחות והנסכים, אך אחרי השחיטה וזריקת הדם). נראה שהקטורת היא קשורה לנחת רוח של הקב"ה מאיתנו והמציאות שלנו מעלה לו ריח טוב, כביכול. בכל יום הנחת רוח מתגלה

14. הערת העורך: וגם שם. לא כתוב בפסוקים "וכפר עליו ונסלח לו" כמו שכתוב בכל החטאות האחרות.

אחרי ובגלל העבודה, אך ביוה"כ מתגלה קודם כל שיש לקב"ה נחת רוח מאיתנו ומתוך כך אנחנו עובדים אותו בהשראה של הנחת רוח.

חז"ל אומרים "שלוש מאות ששים ושמונה מנים היו בא, שס"ה כמניין ימות החמה, מנה לכל יום, פרס בשחרית ופרס בין הערביים, ושלושה מנים יתרים שמהם מכנים כה"ג מלא חופניו ביום הכיפורים", זאת אומרת שכשעושים את הקטורת זה מאוד חשוב שיהיה בה כמות לכל השנה, זה משהו מיוחד מאוד בקטורת שלא מצאנו אותו בקרבנות אחרים. מה הסברא הפשוטה של זה? לא ראיתי את זה כתוב בשום מקום אבל נראה לי שהסיבה היא שרוצים שהקטורת של כל השנה היא תהיה כאילו חלק מהקטורת של יום הכיפורים, משום שמה שקורה במזבח הקטורת בכל השנה זה בעצם איזה מין רשימו של מה שקורה בקדש הקדשים ביו"כ (קשה לומר הפוך, שהקטורת של יוה"כ היא רק שיריים של כל השנה, שהרי ודאי שהיא יותר חשובה, שהרי נכנסת לפני ולפנים). הקטרת באופן כללי זה שיש נחת לקב"ה "ריח ניחוח", יש נחת לקב"ה כמו שזה ביו"כ ויש נחת לקב"ה כמו שזה בכל יום, והנחת שיש לקב"ה בכל יום זה כאילו נחת ממה שאנחנו עושים, והנחת שיש לקב"ה ביום הכיפורים זה ממש נחת מאתנו כמו שאנחנו (יו"כ זה שהוא רוצה באפן כללי לשכון בתוכנו, בלי שום קשר לעבודה שלנו, גם אם חטאנו במשך השנה עכשיו הוא מכפר על הכל).

האר"י כותב (שער הכוונות, דרושי תפלת השחר ג') שהקטורת של יו"כ זה הנה"י דאמא ושל כל השנה זה המוחין דקטנות דז"א. הקטורת שבהיכל שבכל יום זה שאני בעצם רוצה להגיד שהעבודה שלי עושה נחת רוח לקב"ה והעיקר זה שיהיה נחת רוח לקב"ה; אבל להכניס את זה לקה"ק ביו"כ זה כבר להגיד שבעצם הקב"ה בא ואומר "יש לי נחת רוח ממה שעשיתם", אז יוצא שמצד אחד זה גילוי של ה' ומצד שני כאילו העיקר זה הנחת רוח שיש לו מאיתנו.

הנחת רוח הזאת שלפני העבודה היא מה שמאפשר כאן לגשת אל ה', בדומה למה שאמרנו על הכהן הגדול שלה' יש נחת רוח ממנו גם בלי שמקריב קרבן. הבושה הגדולה שיש ביום הכיפורים גורמת לנו שלא נוכל לבקש סליחה מה', לפני שנדע שאנחנו מרוצים לפניו ויש לו נחת רוח מאיתנו, ולכן ה' אומר לנו להקטיר קטרת לפני שמתחילה העבודה המיוחדת של יום כיפור.

| הזאת דם הפר בין הבדים, ושחיטת השעיר והזאת דמו בין הבדים |

וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל פְּנֵי הַפִּפְתָּה קִדְמָה וְלִפְנֵי הַפִּפְתָּה יִזָּה שִׁבְעַ פְּעָמִים מִן הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:

וְשָׁחַט אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר לָעֵם וְהִבִּיא אֶת דָּמוֹ אֶל מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל הַפִּפְתָּה וְלִפְנֵי הַפִּפְתָּה:

בד"כ הכפרה נעשית במזבח החיצון, אך ביום הכיפורים חלק מהכפרה נעשה בקדש הקדשים, הכפרה שבמזבח החיצון היא לשוב ולקיים את התורה - תשובה רגילה, והכפרה שבקה"ק היא במקום שכל המצוות נכללות באנכי ולא יהיה (בלוחות הברית) - תשובה פנימית, לשוב אל ה' שהוא מעל התורה.

שחיתת הפר וההזיה של דמו מכשירה את המקדש להיות מקום שה' בקשר איתנו. ההזיה בקה"ק היא בשביל שלה' יהיה נחת רוח מאיתנו, ההזיה על הפרוכת היא כדי שיהיה לנו חוש בנחת רוח שיש לה' מאיתנו, ההזיה במזבח הזהב היא בשביל שלה' יהיה נחת רוח מהמצוות והקרבנות שאנו מקריבים כל השנה.

| הזאת הפר והשעיר לפני הפרכת כל אחד בנפרד, והזאת הדם והשעיר מעורבים על המזבח הפנימי |

וְכִפֹּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲלֵ מוֹעֵד הַשָּׁכֹן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם: וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד בָּבֹאוּ לְכִפֹּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ וּבַעֲדֵי כָל קֵהֶל יִשְׂרָאֵל:

וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וְכִפֹּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וְנָתַן עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְהִזָּה עָלָיו מִן הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

בויקרא רבה (כא, יב) כתוב "אמר ר' אבהו וכהן גדול לא אדם היה?! אלא כההוא דאמר ר' פנחס בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים". המפרשים שם הבינו שהכוונה שבאותו זמן הוא לא היה אדם אלא מלאך, ולכן הם נדחקו ממה שלפני כן במדרש מבואר שגם מלאך לא היה יכול להיות שם (ומפורש בירושלמי יומא א, ה"אפי' אותן שכתב בהן 'ודמות פניהם פני אדם' לא יהיו באהל"), ונראה שאין כוונת ר' אבהו לומר שהוא היה מלאך אלא לומר שהוא נכלל בשכינה "אש אוכלה הוא" (ומה שהמדרש שם מביא על זה את הפסוק "כי שפתי כהן... מלאך הוי' צבאות" יובן עפ"י המבואר בכ"מ שבשעה שהמלאך עושה שליחותו הוא נקרא על שם ה'. ובזה מיושבת הסתירה שהקשו המפרשים שם).

| עבודות הדם המיוחדות שבחטאות |

באופן כללי עבודת הדם בקרבן חטאת היא שונה ומעולה יותר מעבודת הדם בשאר הקרבנות: רק את החטאת נותנים למעלה, על קרנות המזבח (ולא על קיר המזבח), רק החטאת טעונה נתינה על ידי האצבע, ורק החטאת טעונה ארבע מתנות, כלומר ארבע נתינות של דם על המזבח, בשונה משאר הקרבנות שבהם נותנים את הדם בשתי מתנות בלבד.

ביום הכיפורים עבודת דם החטאת עוד יותר חשובה ומשמעותית: את פר כהן גדול ואת שעיר העם, שהם עיקר עבודת יום הכיפורים, מזים גם בקדש הקדשים, גם על הפרוכת של קדש הקדשים וגם על מזבח הזהב שבהיכל. ההסבר הוא כך:

כאשר האדם מביא קרבן ועושה תשובה ומבקש סליחה מה', הוא מתבייש. הוא לא יודע אם הוא היה מוכן לסלוח לעצמו על חטא כזה, ואף על פי כן הוא מבקש מה' סליחה, כי ה' הוא "חנון המרבה לסלוח", וזה גורם לו להתבייש.

עבודת הדם היא כמו הבושה של החוטא. כשם שכאשר האדם מתבייש הדם מציף את הפנים שלו והוא מסמיק, כך כאשר האדם חוטא ומתבייש בחטאו, עליו להדגיש

יותר את עבודת הדם של הקרבן. הבושה היא חלק מהכפרה של החטא, כפי שאמרו חכמינו "כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו על כל עוונותיו" (ברכות יב, ב), ולכן בקרבן חטאת עבודת הדם שונה ומעולה יותר מאשר בשאר הקרבנות.

בחטאות של יום הכיפורים הבושה היא גדולה יותר: כאשר האדם עושה חטא בשוגג, קל לו יותר לחוש שגם הוא היה סולח לעצמו על חטא כזה, ולכן הבושה בחטאות של כל השנה היא קטנה יחסית, כיוון שקרבן חטאת של כל השנה בא על עבירה בשוגג.

לעומת זאת הפר והשעיר של יום הכיפורים באים לכפר על טומאה שטימאו את הקודש אפילו אם זה היה במזיד, וכאשר האדם עושה חטא במזיד, הוא מרגיש שהוא לא היה יכול לסלוח לעצמו על חטא כזה. לכן בפר ושעיר של יום הכיפורים הבושה גדולה יותר, ועבודת הדם שבהם שונה ומעולה יותר.

| הוידי על השעיר השני ושילוחו לעזאזל |

**וְכֻלָּה מִכֹּפֶר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהַקָּרִיב אֶת הַשְּׂעִיר הַחִי:
וְסִמֵּן אֶהָרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחִי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח
בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה: וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גִּזְרָה וְשָׁלַח
אֶת הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:**

בסדר העבודה מוזכר הרבה שהכהן היה מזדרז, ונתקשו המפרשים מדוע היה צריך להזדרז. ונראה לומר עפ"י מה שהמשנה אומרת שהיו מזרזים את השולח את השעיר לעזאזל כדי למהר את הכפרה.

במשנה בסוף פרק שישי ביומא (סח:) מבואר שלאחר שהכהן הגדול שילח את השעיר ביד איש עיתי הוא היה צריך לחכות עד שיגיע השעיר למדבר (רש"י שם כותב שהטעם הוא משום שלומדים מהפסוקים שרשאי להתחיל עבודה אחרת לפני שיגיע השעיר למדבר), וכן מבואר ברמב"ם (ג, ח). מבואר במשנה ובגמרא (סז.) שהמרחק מירושלים לצוק הוא יב מיל, הילוך מיל הוא בסביבות ח"י רגעים (עיין השיטות בזה בהלכות פסח, סביב שו"ע או"ח תנט, ב), א"כ יוצא שכמעט שעתיים הכהן היה צריך פשוט לחכות. וכל הזמן הזה היה מתח לדעת האם יעלה לרצון או לא (מסתמא אמרו אז תהילים).

בגדי לבן שניים:⁶ הוצאת הכף והמחתה

**וְבָא אֶהָרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ
וְהִנִּיחָם שָׁם:**

חז"ל דרשו שהכוונה שבא לקה"ק, ודרשו שאין זה מקומו של מקרא, אלא רק אחרי כל העבודות. יוצא א"כ משהו תמוה, שלובש במיוחד בגדי לבן (ובשביל זה גם יש לו

15. בפועל נעשה בהמשך כמבואר בפנים.

סט נוסף של בגדי לבן, כי לזה מביאים בגדים שונים ממה שלבש קודם) ונכנס במיוחד לקה"ק על מנת להוציא את הכף והמחתה, וצריך להבין מה החשיבות של זה עד שזו עבודה בפני עצמה. ונראה לבאר שהכהן בעצם בא לסלק את כל הרושם של העבודה שלו, הוא משאיר את הענן בקה"ק אבל כאילו בלי שום התערבות שלו, שהוא רוצה שבסוף מה שישאר בכל העבודה של יו"כ זה לא הפעולה של העבודה אלא ההתגלות של ה' (והארכנו על כך בשיעור על הימים שבין יוה"כ לסוכות).

לבישה שניה של בגדי הזהב: אילו ואיל העם

וַרְחֹץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמִּים בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת עֲלָתוֹ וְאֶת עֲלֵת הָעֵם וְכִפָּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת הָעֵם:

יש משהו תמוה בהקרבת האיל כאן, מדוע מפריד אותו משאר קרבנות המוסף שעשה כבר לפני כל העבודות המיוחדות ליוה"כ. אז קודם צריך לשים לב שאמנם הוא חלק מהמוסף כפי שכתוב בפרשת פנחס, אך הוא גם חלק מהעבודה של יוה"כ כמו שכתוב בפרשת אחרי מות, ובכל זאת בסופו של דבר עושים אותו עם בגדי זהב. ונראה שעניינו הוא שאחרי כל העבודה של הכפרה בסוף יש קרבן שהוא לגמרי לשם קרבן לא לשם שום חטא.

האיל הוא כנגד יצחק עמוד העבודה, המסירות נפש הפשוטה שיש ליהודים בכל יום. כלומר כל העבודה היתה כדי שאפשר יהיה להתמסר ולהתפלל בשלמות.

| הקטרת האמורים |

וְאֶת חֶלֶב הַחֹטָאִת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:

בד"כ הקטרת האמורים נעשית לאחר זריקת הדם, וכך גם עושה כאן לאמורי שאר הקרבנות, אך כאן התורה מדגישה שאת אמורי הפר והשעיר הוא מקטיר רק בסוף סדר העבודה, רק לאחר שהכהן הגדול שולח את השעיר המשתלח, מחליף לבגדי זהב ומקריב את אילו ואיל העם התורה אומרת "ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה".

הקטרת האימורים מורה על כך שה' מרוצה מהעבודה שלנו ומהקרבנות שלנו. האימורים הם החלב, שהוא החלק המשובח שבבהמה, וכשם שאדם שאוכל בשר שמן וזה גורם לו להנאה, כך לאחר שהקרבנו את הקרבן לה' יש הנאה מעבודתו.

בחטאות של כל השנה לאחר שזורקים את הדם אפשר גם להקטיר את האימורים, שמורים על כך שה' סולח לנו ויש לו הנאה מעבודתו. אבל ביום הכיפורים הבושה היא גדולה (וכמו שכתבנו לגבי הקטורת ולגבי ההזאות של החטאות), ולכן אנחנו לא מקטירים את האימורים עד שגומרים את כל העבודה המיוחדת של יום הכיפורים. כאשר הכהן הגדול מחליף לבגדי זהב ומקריב את אילו ואיל העם, נגמרה עבודת הדם של יום הכיפורים, וחוזרים לתקשורת רגילה עם ה' (כמו שבארנו קודם), ורק אז אפשר להקטיר את האימורים, וה' מראה לנו שהוא נהנה מעבודתנו. כל עוד אנחנו מלאים בבושה ה' לא רוצה להראות לנו שהוא נהנה מכך, ורק לאחר שאנחנו חוזרים

לתקשורת טובה ורגילה איתנו אנחנו מקטירים את האימורים, שמורים על כך שה' נהנה מעבודתנו.

כלומר יש כאן משהו הפוך ממה שביארנו קודם לגבי הקטרת: מצד אחד בגלל שביום הכיפורים הבושה היא גדולה לכן אנחנו לא יכולים להתחיל את העבודה לפני שמקטירים את הקטורת שמורה על כך שלה' יש נחת רוח מאיתנו, וזה מה שנותן את ההשראה לעבודת היום. אך מצד שני, מכיוון שביום הכיפורים הבושה היא גדולה, לכן רק לאחר הקרבת אילו ואיל העם, שמורה על כך שאנחנו חוזרים לתקשורת טובה ורגילה עם ה', אפשר להקטיר את האימורים שמורים על כך שעבודתנו רצויה בעיני ה'.

לבישה שלישית של בגדי הזהב:

והַמְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר לַעֲזָאזֵל יִכְבֹּס בַּגָּדָיו וְרַחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹא אֶל הַמִּחְנָה: וְאֵת פֶּר הַחֲטָאֹת וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת דָּמָם לְכַפֵּר בִּקְדָּשׁ יוֹצִיא אֶל מִחוּץ לַמִּחְנָה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת עֲרֹתָם וְאֶת בְּשָׂרָם וְאֶת פְּרָשָׁם: וְהִשְׂרֹף אֹתָם יִכְבֹּס בַּגָּדָיו וְרַחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹא אֶל הַמִּחְנָה:

וְהִיְתָה לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ תַּעֲנֹו אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ: שִׁבְתְּ שִׁבְתּוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם חֲקֵת עוֹלָם: וְכַפֵּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת יָדוֹ לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשׁ אֶת בִּגְדֵי הַבָּד בַּגְּדֵי הַקֹּדֶשׁ: וְכַפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל עַם הַקָּהָל יִכָּפֵר: וְהִיְתָה זֹאת לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטָּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה:

בעניין הימים שבין יוה"כ לסוכות

כשיוצאים מראש השנה ויום הכיפורים אנחנו רוצים לבנות משהו שבתוכו נוכל להיות כל השנה. כתוב (ראה לדוגמא מאמר ד"ה בסוכות תשבו תשל"ג וש"נ) שמא הקולות של השופר מתגשמים להיות הכף של הקטורת (כ"ף בגימטריא מאה) ואח"כ מתגשמים עוד יותר להיות הסכך (סכ"ך ג"כ בגימטריא מאה).

בכף של הקטרת רואים שיש עבודה מיוחדת, הכהן הגדול צריך במיוחד לטבול וללבוש בגדי לבן ולהכנס שוב לקה"ק רק בשביל להוציא את הכף והמחתה, חשבת להסביר שכשאדם עובד את ה' הוא צריך שהעבודה תהיה נקיה ולא ישאר כלום מהעבודה אלא כל מה שישאר זה רק עצם הקשר עם ה' (קטורת לשון התקשרות, כמו "בחד קטירא אתקטרנא..."), כלומר בזמן שהאדם נתון בעבודה אז זה בסדר יש קטרת ויש קשר עם ה', אבל אחרי שהוא גומר לעבוד יש חשש שאת עצם הקשר הוא לא יזכור משום שזה אוויר (העשן של הקטרת כבר מסתלק ולא נשאר ממנו כלום)¹⁶ וכל מה שהוא יזכור זה רק את המאמץ, רק את העבודה הוא זוכר ולא את התוצאה של העבודה. לכן יש עבודה בפני עצמה להוציא את הכף והמחתה שחש ושלום לא ישארו שם.

כך נגמר ראש השנה ויו"כ אתה שואל את עצמך "האם קרה משהו בכל העבודה של הימים האלה?", אתה רוצה להרגיש שקרה פה משהו, אך לאמיתו של דבר את הדבקות עצמה אתה לא תזכור כי אתה לא יכול לתפוס את זה (כמו שכל הזמן יש לנשמה דבקות בה' אך לא תופסים את זה) וכל מה שאתה יכול לתפוס זה רק את המאמץ, רק את הכלי שהכנת בשביל שתהיה דבקות¹⁷. אם אתה מוציא את הכף והמחתה אז יוצא שאתה פשוט נשאר בלי כלום, כל דבר שתגיד שקרה הוא בעצם מגשם את מה שבאמת קרה.

16. וראה בהערות על סדר העבודה, בהערה הראשונה, בה מבואר על המחלוקת עם הצדוקים בעניין היחס לענן הקטרת.

17. עפ"י אפשר לומר שמה שהכף נהפכת להיות הסוכה, זה מה שהסוכה היא כמו כף יד שתופסת (שתי דפנות והשלישית אפילו טפח). [או אפשר לומר שזה הכ"ף אמה שהסכך צריך להיות בתוכה. שאחד הטעמים לכך ש"סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה" הוא משום שמעל עשרים אמה כבר אי אפשר לתפוס את הסכך ולא מתקיים בו "למען ידעו דורותכם" (וטעם זה נפסק ג"כ להלכה כמו שרואים בהלכות חנוכה והלכות עירובין)].

כדי להמשיך באמת את הדבקות הזאת לכל השנה בשביל זה מגיע סוכות, אחרי ארבעת הימים האלו שבהם אתה מרגיש שכל מה שנשאר זה רק אוויר אז התחושה הזאת בעצמה שלא נשאר כלום היא מתעבה להיות הסוכה. כלומר אתה מסתכל ואומר "אין לי מושג באמת ממה שהיה שם בר"ה ויוה"כ, אבל מה שבטוח זה שכתוצאה ממה שקרה שם המציאות של עכשיו היא קצת שונה מהמציאות שהיתה לפני ר"ה ויו"כ" שבעת ימי החג האלה באים להגיד שלמרות שאני חי פה למטה בכל זאת באמת יש איזה השפעה של מה שקרה שם¹⁸.

האר"י כותב (בדרוש ג' מדרושי סוכות בשער הכוונות)¹⁹ שמר"ה עד יוה"כ זה בחינת חיבוק השמאל, שהנוקבא מקבלת מז"א את כל הגבורות, כך היא בונה את יכולת ההשתוקקות האמיתית שלה לז"א, זה עניינם של כל הימים האלה שמראש השנה עד יוה"כ, לבנות בתוך הבן אדם את המקום שהוא הכי ב'רצוא' לקב"ה, וזה קורה בשלימות ביום כיפור²⁰. יוה"כ זה היום שבו יש את החותם שגורם שעכשיו הנוק' תוכל להיות בהשתוקקות ולהעלות מ"ן²¹.

בערב יו"כ אנחנו עושים יו"ט בגלל שאנחנו בטוחים שנזכה בדין, האר"י כאן עושה כמו ניתוח פסיכולוגי של מה שיהודי עובר בימים האלה. בערב יוה"כ כשאתה הולך להשתוקק זה על דעת זה שבסופו של דבר תהיה היענות מלמעלה, כל ההיענות מלמעלה היא קשורה לחיבוק נישוק וזיווג, שכל התהליך הזה יקרה אח"כ בסוכות הושענא רבא ושמיני עצרת, אך כבר יש איזושהי רוויה שמתחילה להאיר בערב יו"כ. לזה הוא קורא שהחסדים של האור פנימי של אמא שהוא בכללותו אור מקיף, כבר מתחיל להאירים בערב יו"כ. בערב יוה"כ עצמו ההארה הזאת נכנסת גם ליסוד וגם למלכות, לכן כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי כי יש בזה גם את

18. אפשר לתת לכך דוגמא מחוויה אנושית: גם שבעת ימי המשתה שעושים אחרי חתונה, וגם שבעת ימי אבלות שעושים אחרי הקבורה, הם גורמים שבצעם תהיה לך תפיסה במה שקרה. במקומות שלא עושים שבעת ימי משתה ושבעת ימי אבלות אז יוצא שפתאום קרה משהו וממשיכים לחיות כאילו לא קרה כלום.

19. כשלומדים את האר"י באופן פשוט הרבה פעמים נראה שאין קשר בין דרוש לדרוש והסדר ביניהם לא חשוב, אבל כשמעיינים טוב רואים שבאמת הסדר של הדרושים הוא מאוד משמעותי (אע"פ שלא האר"י בעצמו סידר את זה), אם שמים לב לסדר אפשר לראות כל מיני דברים מאוד מעניינים וגם זה יכול הרבה פעמים לתרץ כל מיני קושיות. הוא אומר שהוא הולך להסביר את הסדר של הימים, למרות שהוא כבר הסביר לפני כן, וגם לפני כן כשהוא מסביר הוא מפנה לכאן, זאת אומרת שכאן המקום העיקרי לדבר על הסדר. אבל באמת זה הגיוני, כי כאשר אתה מגיע לראש השנה אז יש לך בינתיים רק את ראש השנה, וכשאתה מגיע ליום כיפור אז יש לך גם את יו"כ אך עדיין אין לך את סוכות, אבל כשאתה מגיע לסוכות יש לך את שלושתם. לכן מובן הסדר הזה.

20. לכן כתוב שביה"כ קוראים על מות נדב ואביהו כי צריך לבכות על מותם. לבכות על נדב ואביהו באופן פשוט זה לבכות על זה שיש לנו בעיה של רצוא. שבגלל שנדב ואביהו מתו אין לנו מספיק דוגמא של רצוא, כשהם חיו זה היה דוגמא של רצוא אמיתי. בסוף הרצוא הזה מת. כי הם הלכו עליו יותר מדי, כמו שבן אדם אומר לעצמו "אם אני אלך על הרצוא עד הסוף אז אני אמות" [ואפשר שגם זה הסיבה שאחר סדר העבודה בתפילה בוכים על עשרת הרוגי מלכות, שעניינם מאוד דומה כמבואר במקום אחר]. הסיבה הפשוטה שקוראים על מות נדב ואביהו היא כי קוראים על סדר עבודת יוה"כ בפרשת אחרי מות, והפרשה שם מתחילה מ"אחרי מות שני בני אהרן" כלומר כל סדר העבודה של הכהן גדול ביו"כ בא בשביל לתקן את האחרי מות שני בני אהרן. כמבואר במקום אחר.

21. מסופר (ליקו"ש יד עמ' 400) שהרבי הרש"ב אמר לרבי הרי"ף במוצאי יו"כ "עתה צריך להתחיל לעשות תשובה". באופן פשוט נשמע תמוה, נראה שהפשוט הוא כך: באופן פשוט אנחנו מסתכלים שעד יו"כ היה זמן לעשות תשובה ומעכשיו יש זמן לשמח, אבל זה הסתכלות לא נכונה, זה נראה "כתינוק הבורח מבית הספר", כמו אחד שלמד נהיגה ועבר טסט, וכי עכשיו הוא יגיד "זהו, זה מאחורי"? אדרבה עכשיו הוא כבר יכול להתחיל לנהוג בעצמו. ככה הוא הסתכל על זה, היה זמן שהקב"ה אמר לנו לעשות תשובה אז עשינו תשובה ועכשיו אנחנו כבר יודעים לעשות תשובה.

החסדים של המלכות שזה בתשיעי מצד עצמו וגם של היסוד שזה שייך לעשירי אבל מאיר בתשיעי.

היום הראשון שלאחר יו"כ עליו נאמר (קהלת ט, ז) "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך"²², זה החסד שנמצא בתוך ההוד, עד עכשיו מה שהחסדים היו ביסוד או במלכות זה לא ממש החסד עצמו אלא רק הרושם של החסדים (שהרי יש רק חמישה חסדים, מחסד עד הוד, וביסוד ובמלכות זה רק הרושם שלהם) שרק בקושי מרגישים אותם בערב יו"כ, אבל עכשיו מיד אחרי יו"כ כבר ממש מתחילים להרגיש את החסד, "רצה האלוקים את מעשיך" הכוונה שהקב"ה מבסוט ממך, האדם לא יודע כמה הקב"ה מבסוט ממנו, אחרי שנגמר ר"ה ויו"כ אם לא היו אומרים לנו שהקב"ה מבסוט מאיתנו אז היינו ביאוש גמור. זה נקרא החסד שבתוך ההוד, שהדבר היחיד שאני יכול להרגיש זה שעם כל המתח שהייתי בימים האלה אז אני שמח שהקב"ה רוצה להגיד לי שזה בסדר, שרצה האלוקים את מעשי, זה בעיקר כמו שאני מודה לקב"ה שהוא לקח אותי בסדר²³.

זה קשור למה שדיברנו מקודם (בהקדמה) על כך שבימים האלה כל הדבקות שהיתה לנו (שהיה לנו 'רצוא' מאוד חזק) היא עדיין לא מגושמת, מה שבסוכות הקשר מתגשם הכוונה היא שאני מרגיש שזה פעל אצלי משהו מאוד משמעותי ואני יכול לשמוח במה שזה פעל. ביום הראשון אני מרגיש שה' התייחס לכל ה'רצוא' שלי, שזה נגע לו והוא רצה את זה והוא שמח בזה, אני שמח בזה שהקב"ה 'מפרג' לי על מה שאני עושה.

ביום השני החסד כבר נכנס ב'נצח', זה שאני אומר שלא רק שהקב"ה 'פירגן' לי אלא גם חשוב לו ללכת על זה, התשוקה שהיתה לי מאוד חשובה לו, זה מה שמעניין אותו להסתכל על התשוקה שהיתה לי ('חסד' זה כמו הארה, ה'גבורות' שאותם החסד בא להמתיק זה התשוקה שלי, ו'נצח' זה שהקב"ה מחליט ללכת על זה).

ביום השלישי עובר עוד יום ופירושו של דבר שאני מרגיש שזה לא רק שהתשוקה שלי היא משהו שחשוב לקב"ה ללכת על זה אלא היא גם משהו שהקב"ה מתפאר בה (תפארת) והיא יקרה לו וזה ממש נוגע לו והוא מתפעל ממנה (כל הרגש וההתפעלות נמצא בתפארת-רחמים).

ביום הרביעי מאיר שהקב"ה לא רוצה משהו אחר חוץ מהתשוקה שלי (גבורה היינו שהוא מצמצם את עצמו לתוך הדבר הזה, או שהוא מונע מאחרים שלא יהיו בתוך העסק הזה).

22. קהלת רבה שם, טור א"ח תרכד.

23. שאלה: לפי מה שכתוב כאן יוצא שהיום שאחר יו"כ הוא הכי נמוך. א"כ למה היום הזה הוא הכי חשוב עד שהוא נקרא "בשם השם"? תשובה: ככה זה תמיד אצל האר"י כל מה שתלמד לא משנה איפה תמיד זה בבת אחת שני כיוונים הפוכים. זה מובנה בעצם איך שהוא בנה את הספר זה מוכרח להיות כך, אם אתה קורא את האר"י עקבי אתה לא יכול לברוח מזה. כי אור אינסוף זה הכי גבוה ואחרי זה יש את כל סדר ההשתלשלות. מצד אחד זה ירידה מצד שני זה עליה. עתיק יומין שזה כמו סבא הוא נאצל בהתחלה אח"כ אריך פחות וזקן אח"כ אבא ואמא ככל שזה יותר מתקדם נהיים יותר צעירים.

ביום החמישי מאיר לו עצם זה שזה מאיר לו ואז נשלם כל החסדים וזה עושה לנו את מצוות סוכה. כלומר זה פעם ראשונה שזה גם מתממש מצידנו, שהרי כפי שהסברנו כל האורות האלה שבין יוה"כ לסוכות בגלל שהם פנימיים והם לא מגושמים אין לנו בהם בעצם שום אחיזה, לחשוב שהקב"ה מאוד שמח בתשוקה שלך זה אוורירי. כמו שאחד חושב מאוד על החבר שלו והוא גם מקוה שהחבר שלו חושב עליו, אז לחשוב שהחבר חושב עלי זה הרבה יותר אוורירי מפשר לחשוב על החבר. זה מה שאמרנו אני גומר את יום כיפור וזה שאני מאוד רציתי משהו אני עוד יכול להרגיש אבל לחשוב שבאמת באמת גם ה' רצה אותי אין לי כאילו שום אחיזה בזה, אני רק יכול לחשוב שזה באמת מה שאני חושב שה' רצה אותי אבל אין לי כלום. לכן כל הימים האלה הם ימים של אוויר, אני לא מרגיש אותם אלא אני רק מאוד רוצה שבסוף זה יהיה הדדי. מתי אני מרגיש שזה הדדי? כשהוא מגלה את החיצוניות בסוכות, שזה נקרא אור-מקיף, כשהחיצוניות מתגלה אז יש לי כאילו משהו ממשי שאני יכול לתפוס את מה שקרה קודם. רק אז אני מרגיש שאפשר שמה שבאמת קרה ישאר כרושם אצלי.

אם אני אנסה שיהיה לי רושם לפני כן, על זה אמרנו שזה לא טוב אלא צריך להוציא את הכף והמחתה, אם אני לא אוציא את הכף והמחתה אז הרושם שיהיה לי הוא יהיה רק מהתשוקה שלי אבל אם אני אשאל את עצמי האם קרה משהו מזה שהיה מפגש כזה, בסוף אני רוצה לדעת שבאמת באמת ה' הוא זה שנמצא בתוך זה, שבאמת יש לי קשר עם הקב"ה ולא הכל רק קשר עם עצמי שאני חי בתוך עצמי והכל זה בכאילו²⁴. עבדת קשה באמת בשביל להיות קשור לקב"ה, ואז בסוף אתה שואל את עצמך "זה היה תרגיל פסיכולוגי בני לבין עצמי או לא?" אם אתה עובד עובד ובסוף אתה משאיר את הכף והמחתה בפנים ואתה רוצה להרגיש ולתפוס חזק את הקשר אז בעצם מה שאתה תתפוס זה רק את עצמך ומה שתזכור זה רק שעבדת ועבדת ועבדת. רק בסוכות כבר מאיר שה' נענה לנו ונותן לנו מצוות סוכה ולולב וכו'.

אפשר עפ"י להסביר את דברי חז"ל "ראשון הוא לחשבון עוונות" שבימים האלו לא מחשיבים את העוונות משום שלא רואים את הקב"ה עדיין אז אי אפשר להחשיב את העוונות עד סוכות. שאלה: חז"ל אומרים שהיום הזה הוא ראשון לחשבון עוונות משום שבין יוה"כ לסוכות ישראל "עסוקים במצוות" של הלולב והסוכה. תשובה: הרי לא מתעסקים במצוות עצמם אלא רק בהכנה למצוות האלו, עניינם הימים האלה הם להתעסק במצוות כדי שלא תהיה בעיה של "תעשה ולא מן העשוי"²⁵, נגיד את זה בצורה מאוד פשוטה: אם לא היתה את ההשתוקקות שלך בכלל אלא רק את

24. כמו שהרבה פעמים שואלים, שיש בעיה ללמוד חסידות, זה מאוד קשה ללמוד חסידות, ללמוד אדמו"ר הזקן זה אפילו יותר קשה מהבעש"ט במובן הזה, שאדה"ז מסביר לך כל הזמן איך הכל מצד האלוקות, אתה גומר מאמר ואומר "בעצם כל מה שאדה"ז מסביר בעצם הכל הכל זה בתוכי", כאילו הוא עושה הכי גרוע, הוא מנסה כאילו להגיד שאתה פוגש את ה' ואז הוא מסביר לך כ"כ טוב, הוא רוצה שענייני אלוקות יקלטו לך בשכל כ"כ טוב עד שאתה בסוף מרגיש שגם זה, זה משהו פנימי בתוך עצמי, לכן זה בעיה רצינית הדבר הזה, אסור שזה יקרה (והארכנו על כך בהקדמה למאמר על קונטרס ההתפעלות).

25. מה שכתוב בשאלות שיש מצוה לבנות סוכה זה לא הכוונה שיש ממש חיוב לבנות סוכה אלא הנפק"מ של זה היא בדין "תעשה ולא מן העשוי", הדין הזה של "תעשה ולא מן העשוי" אומר שיש פה איזה דין של עשיה אבל לא שזה מצוה בפני עצמה, ומה שכתוב בירושלמי שמברכים על זה, זה משום שהירושלמי סובר שזה כאן דין של "תעשה ולא מן העשוי" זה כבר מספיק כדי להצריך ברכה בפני עצמה. (ודלא כמש"כ בהעמק שאלה שם).

החסדים של השני אז זה לא היה שווה כלום, באמת האתערותא דלתתא היא זאת שגורמת את האתערותא דלעילא, צריך שיהיה "תעשה", אבל עדיין ה"תעשה" הזה לא באמת יכול לגרום את החסד בסוף, החסד מגיע מצד עצמו. זה הכוונה "תעשה ולא מן העשוי": אמור להגיע משהו כתוצאה מזה שעשית, אף שמה שיגיע הוא לא לגמרי קשור למה שעשית מ"מ זה מה שעורר אותו. אתה רצית לעשות צל וה' בא ואמר שזה מצוה, אתה רצית שיהיה לך צל כמה שהתפללת התפללת (תפילה=צלותא) בסוף זה אתה בתוך עצמך. [מתאים להסבר של הרב ברויאר (פרקי מועדות כו, מובא במאמר "צלא דמהימנותא" בספר תום ודעת) שבעבר מזמן הקציר עד אחרי האסיף היו ישנים "בסוכה בכרם" כדי לשמור על התבואה, ואת גמר האסיף היו חוגגים בסוכות האלה, ועל גבי המציאות הטבעית הזאת בא הקב"ה ומצווה להזכר בסוכות שהוא הושיב אותנו במדבר שלא היה לנו כלום, וה' אלוך הוא הנותן לך כח לעשות חיל"].

ש"ת בעבודת ה'

**שאלה: למה מאריכים כל כך בתפילה? ומה יעשה מי שלא 'מאיר' לו להתפלל?
ומהי התפילה הרצויה באמת?**

| אריכות מתוך שימת לב |

על איזה אריכות אתה מדבר? מדובר רק על עשרה ימים, זמן קצר מאוד... אם התפלה היתה חצי שנה, כמו אחשורוש, מסיבה של 180 יום, זה אולי נקרא ארוך, אבל עשרה ימים זה ארוך?...

ננסה להסביר קצת, תפלה היא כמו שהגמרא אומרת "דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בו". כשמדברים על אריכות בתפלה יש לכך שני פירושים. אחד הוא שזה ארוך בזמן, מתפללים יותר שעות. והשני הוא ששמים על זה יותר משקל, מאריכים בזה הכוונה שכאשר אדם נהנה ממה שהוא מאריך בו. הוא שם לב שיש בכך יותר חיות. הוא יותר נתון בזה מאשר בדברים אחרים. והשאלה אם הוא באמת יותר נתון בזה.

אם האדם מתפלל, ושלוש שעות הוא בעיקר חושב על כך שזה ארוך. "זה באמת מוציא את הנשמה, יותר ארוך ממה שחשבתי, בלתי נסבל, אבל אין ברירה" - ולכן הוא מאריך מאוד מאוד, אז כך זה באמת מאוד ארוך, אבל אז לא נקרא שהוא מאריך בתפלה באופן פשוט, אלא אם כן הוא באותו זמן מתפלל ומבקש מהקב"ה "תעשה שזה יעבור יותר מהר"... יכול להיות שזה גם נחשב תפלה, אפילו זה תפלה מעומק הלב. יכול להיות שהוא מתפלל לקב"ה "לפחות אל תשים לב כמה כבר נמאס לי להתפלל. תעשה כאילו אני נהנה מזה למרות שאני מאוד סובל".²⁶

למה מתפללים באריכות? כי בימים האלה הקב"ה אומר לך: אני רוצה שתשים לב שאתה תלוי בי, שאני הוא זה שמקיים אותך. כל השנה אתה שם לב לכך קצת, ועכשיו אני רוצה שתהיה ממוקד בזה יותר. כל השנה בתפלה אתה חושב בעיקר על כך שאתה

26. גם אם מישוהו אחרי שהתפלל שחרית אומר "לא התפללתי בכלל, זה לא תפלה", וזה כואב לו. זה טוב. זה עצמו נקרא תפלה.

תלוי ולכן אתה צריך ללכת לבקש, אבל בראש־השנה ויום־הכפורים ה' בא ואומר לך "לא רק שאתה תלוי ואתה בא לבקש, אלא אני נהנה מעצם זה שאתה מרגיש שאתה תלוי". זו היראה ובקשת הסליחה של יום־הכפורים, הקב"ה רוצה את עצם התחושה הזו שלנו שאנחנו תלויים בו. ואנחנו רוצים את התחושה הזו. בדרך כלל במשך השנה אנו יודעים שזה ככה, ולכן אנו מבקשים כל מיני דברים. ופה אנו רוצים להרגיש את עצם התחושה הזו. לשם כך אנו עושים כל מיני דברים, ולכן אנו גם מאריכים בתפלה.

לפעמים אני מרגיש שזה נמאס לי - אבל נכון, אנחנו הרבה פעמים לא בנויים לתוכן הפנימי של החג בצורה מאוד זורמת בכל החיים שלנו, ולפעמים זה בא לנו בטוב ולפעמים בצורה שזה לא נחמד לנו. אבל מה שבעיקר חשוב - אם האדם רוצה להגיד את התפלה מהר שיחשוב "אבל ה' מאוד רוצה שביום הזה אני אהיה מרוכז בכך שאני תלוי בו, והוא נהנה מכך - והוא רוצה שאני אהיה נתון בזה", הוא יכול לעשות זאת גם בתפלת עמידה מקוצרת.

| שמחה - רק על גבי יראה בחגי תשרי |

לא מוכרח התפלה הארוכה, יש כאלה שמתפללים מהר וזה בסדר גמור. אבל התפלה באריכות היא כן כלי לבטא את זה, אם האדם מתפלל באריכות וזה מביע משהו בתוכו זה הגיוני, הוא לא נמצא במצב של שמחה פורצת גדר בצורה גלויה כאשר הוא מרגיש תלוי. לכן לרקוד כמו בשמחת תורה זה לא בדיוק מבטא את מה שקורה בראש השנה ויום־הכפורים. זה לא אותו דבר. יש שמחה, אפילו שמחה גדולה, אבל היא מאוד צמודה ליראה ולתלות.

אם אתה ישר רוצה שזה ישמח אותך - אין מה שישמח אותך מרוב שאתה... אתה מקצר מדי ביראה ובתלות כדי לקטוף את השמחה שזה מביא. לכתחילה האר"י אומר שהכל היה צריך להתחיל ולהיגמר בראש השנה. אם אדם הראשון לא היה חוטא הוא היה בראש השנה מתקן את הכל. אבל כיון שהוא חטא זה מתפרס לנו לשלושה שבועות. צריך לתקן בהתחלה את קבלת המלכות, את הסליחה, את השמחה, ואחר כך זה נתקן בשמחת תורה לגמרי.

בתפלה באריכות אדם בא לבטא את מה שיש לו בפנים, שהוא תלוי בה', וירא מה'. זה שיש ה' גורם לו להיות דרוך. אנשים אוהבים את זה, רוצים את זה. מיראה גם בורחים, וגם מחפשים את זה. דיברנו הרבה פעמים על כך שיראה זה תענוג עליון, רוב התענוגים הם מיראה. העברתי פה שיעור לנשים, דיברתי על יראה. אשה אחת שאלה אותי - האם בחסידות יראה היא דבר חשוב? שאלתי אותה - אם היא צריכה ללדת מה היא מעדיפה להפסיד, את ראש השנה או את סוכות? איזה חג היא מרגישה שיותר קשה לה להפסיד? רוב מוחץ מהנשים העדיפו לא להפסיד ראש השנה. למה? כי כמה שזה פחד, ואימה, וימים נוראים - בסוף היא הרגישה שהשמחה באה על גבי זה. אבל אם אין את זה ויש שמחה - הפנימיות לא נמצאת.

אדמו"ר הזקן אומר שראש השנה ויום־הכפורים נחשב הראש²⁷, והרגלים הם כבר הגוף. כך הוא מדמה זאת. הדימוי של אדמו"ר הזקן הוא שהגולגולת זה ראש השנה, והפנימיות של הראש המח וכל הדברים הם יום־הכפורים. שלושת הרגלים הם שני הידיים והגוף עצמו. והרגליים זה חנוכה ופורים. אז אם מסדרים את החגים ככה, רואים כמה ראש השנה ויום כיפור הם משמעותיים. אפילו בישיבה, במוסדות, מוסד שלומדים בו ברצינות, שיש בו הרבה יראה ורצינות, זה מוסד שהרבה יותר אנשים רוצים ללמוד מאשר מקום שבו מקפצים... רוב האנשים רוצים להרגיש שיש משהו שתופס אותם חזק, שהם נשאבים אליו, דרוכים.

צריך שתהיה גם אהבה וגם יראה ביחד. גם האהבה היא כזו, אהבה שאין בה רגישות ואין בה יראה שגורמת שאתה לא יכול לעזוב את זה וגורמת שתהיה כולך דרוך בתוך זה - זה גם לא אהבה. אם אתה אוהב משהו, לפעמים כן לפעמים לא, זה לא אהבה. היראה היינו שאני כל הזמן דרוך, שאני חייב את זה, זו היראה, זה הממד של היראה פה. יש המון דריכות.

היראה היא לא רק כדי לסמוך את האהבה, אלא ביראה יש גילוי של תענוג יותר עמוק אפילו מאשר שיש באהבה.

| עיקר התפלה: מחשבה על רצון ה' |

אם בן אדם מעדיף לשבת באמצע התפלה ולחשוב מה אני עושה פה, ולהתבונן בזה בנחת, ולהתבונן בזה. זה מעולה. אדמו"ר האמצעי אומר²⁸ שזה הרבה יותר טוב מאשר לרצות להתלהב ולהיות בכוונה. הרבה יותר טוב לחשוב שה' רוצה את זה ממני, מאשר לחשוב שאני רוצה את זה.

אם באמצע התפלה אני חושב שה' רוצה שאני אתפלל באריכות ולי לא בא להתפלל באריכות - זו יותר תפלה, לחשוב שה' רוצה שאני אתפלל באריכות, או לחשוב שה' ממש מחכה לתפלה שלי, זה יותר תפלה מאשר לנסות להתפלל באריכות²⁹. אם זה 'מתפלל' לי, זה עובד לי - מצוין, אבל אם זה לא מתפלל ואתה כאילו מנסה להתפלל, אז לחשוב שה' רוצה שתתפלל זה יותר פנימי.

אם אתה מרגיש שבסוף כאשר אתה מנסה להתפלל, אתה מתאמץ מאוד אבל אין לך חשק לזה, אז תעזוב את זה ותחשוב על כך שה' רוצה. לחשוב על כך שה' רוצה, זה יותר להתפלל מאשר לנסות להתפלל. כאשר אני חושב על כך שה' רוצה, אני יותר עושה את מה שה' רוצה. כאשר אתה חושב על כך שה' רוצה, ולא הולך לך, אבל אתה

27. ראה באריכות ובעומק במאמר "הראש של השנה" בחוברת קול דודי דופק ח"ב.

28. בכל עניין זה ראה בארוכה בקונטרס ההתפעלות ובביאור על כך בספר 'נהלך ברגש'.

29. לנסות להתפלל הכוונה להיות מרוכז במה אני רוצה. במקום במפגש מול ה', אני לא מרוכז בזה שאני חושב על ה' אלא יש לי ציור ואני מנסה להתקדם אליו. השאלה היא במה אני נתון. האם בכך שיש לי מטרה להגיע אליה, ואני מנסה להגיע למטרה הזו, או שאני מנסה להסתכל מה הקב"ה רוצה ממני. צריך להיות יותר נתון במה שה' רוצה ממני. אני צריך לחשוב על כך שה' פונה אלי.

אומר לעצמך "הלוואי שהיה הולך" - אז הקב"ה בהתלהבות עצומה. יותר מאשר אם אתה לוקח את הסיפור ומנסה להתנדנד. זה לאין ערוך יותר.

| קצת נימוס... |

שאלה: אם אני עושה את זה אז אני יכול אח"כ פשוט ללכת הביתה?

תשובה: נניח לא היית שלשה שבועות בבית, ואמא ביקשה שתבוא, באת הביתה, פתחת את הדלת, אמרת שלום והלכת. אמא לא מרוצה, היא אומרת תשב תנוח הכנת לך אוכל. הקב"ה אומר - שנה שלמה אני מחכה לך. שב בנחת, בבית כנסת, ותחשוב איך הקב"ה נהנה ממך. מה הבעיה?... זה כמו שהאמא הקדישה לך יום, היא רוצה שתשב ותהיה איתה. הקב"ה רוצה את הקשר, ואתה אומר שאתה באמת רואה שהוא רוצה את הקשר איתך, וזה משנה לך. מה האמא תרגיש אם הילד שלה מיד לך? שמה שהיא רוצה זה לא מעניין אותה. אולי בגיל שלכם לא רק קשה לכם ביום כיפור אלא גם קשה לכם להיות בבית, זה גם יכול להיות...

אני רוצה לחזור למשל: יש הרבה בחורים בגיל שלכם שיש להם התמודדות בתחום הזה שההורים רוצים שהם יהיו בבית ולהם לא בא להיות בבית, אבל אעפ"כ הם מבינים שההורים אוהבים אותם, לפעמים זה מעיק עליהם. אותו דבר יום-הכפורים: ה' מאוד אוהב אותנו, רוצה לסלוח אותנו, ואנו אומרים - זה מעיק עלינו. היינו בבית הכנסת חמש דקות, מספיק. אז אם באמת אני נהנה מכך שיש לי קשר עם הקב"ה ואני נהנה מכך שהוא הזמין אותי לשבת - מעולה. ואם אני לא נהנה - אני מנומס. ה' נהנה מזה, הוא רוצה שאני יהיה פה, בסוף אני יודע שזה טוב לי שיש לי הורים שרוצים אותו ולא הורים שאומרים - חבל שהוא נולד. לא, ה' שמח איתי, רוצה את הקשר איתי... עכשיו בא לי לעשות שטויות עם החבר'ה? לא נורא. אם אדם בא וחושב שאני בא לי להיות עם החבר'ה, אבל הקב"ה לא רוצה ואני מנומס. זה יותר טוב מאשר לעשות הצגה שהוא מנסה ומנסה וחושב מתי זה ייגמר כבר.

עוד הפעם, אם הוא מנסה להתפלל גם, והוא מצליח, מעולה. אבל אם הוא חושב את מה שאמרתי - זה תפלה ממש. בחור מאוד שמח להיות עם החברים שלו, אבל הוא מבין שיש גם דבר כזה בית. אז עכשיו לא כל כך כיף לו, אבל בפנים כיף לו שיש לו הורים. אם ככה אנו מתפללים ביום כיפור זה הרבה יותר יפה מאשר לבוא הביתה ולעשות הצגות... כאשר אתה מנומס אתה מבין שיש בזה משהו אמיתי, שאמנם בא לך להיות עם החבר'ה, אבל יש דבר מאוד אמיתי שיש לך הורים שאתה מאוד אוהב אותם. השאלה אם אתה נתון בזה, או נתון הפוך. אתה יכול לחשוב: יש לי הורים - הלוואי שלא היה לי...

המשל, שבו ילד מגיע הביתה ואומר 'אתם מעיקים עלי, תפסיקו' - הוא משל למי שמתאמץ בתפלה ובאמת רק מחכה שהיא תגמר כבר. אני לא זורק אותו לגמרי, כי הוא לא 'שם פס'. יש ילדים שפשוט לא מגיעים הביתה. או ילד שמגיע הביתה וחושב שהבית שלו, וההורים שלו בכלל לא אמורים להיות בבית. או שהם אורחים במקרה הטוב. כל אחד לפום שיעורא דלילה.

שאלה: האם להתפלל באריכות בימים הנוראים או להיות כמו בקוצק שמתפללים בקצרה.

תשובה: זו שאלה טובה, לפעמים טוב להתפלל באריכות ולפעמים טוב להתפלל בקצרה. נסביר:

מתי אני מתפלל בקצרה ומתי אני מתפלל באריכות? מתי מצינו שמתפללים בקצרה? כהן גדול מתפלל בהיכל תפילה קצרה (יומא נב:), וכך גם משה רבנו התפלל על מרים תפילה קצרה (ראה ברכות לד.). כמו כן מצינו שבמקום סכנה צריך להתפלל "תפלה קצרה" (ראה ברכות כח:). גם בקריעת ים סוף כתוב שה' אמר למשה "לא עת להאריך בתפילה" (ראה רש"י שמות יד, טו). מה משותף לכל המקרים האלה? שמדובר במצב קריטי.

הייתי חושב שמתי שזה בלחץ והמצב הוא דחוק - כדאי להתפלל באריכות, הרי לפי הרמב"ן החיוב להתפלל מדאורייתא הוא רק בעת צרה, והרמב"ם אומר בהלכות תענית שאם יש צרה צריך להגיד שזה לא מקרה, כי כתוב שאם אנחנו הולכים עם ה' בקרי הוא ילך איתנו בחמת קרי.

מדוע א"כ רואים שדווקא במצבים כאלה מתפללים בקצרה?

נגיד בצורה פשוטה: כאשר אדם מתפלל בקצרה הוא בעיקר נתון במציאות של עצמו. כאשר האדם נתון בצרה הקב"ה אומר "אל תחשוב שאני לא נתון איתך בצרה ואז תתחיל לחשוב איך אני חושב, אלא עכשיו גם אני וגם אתה חושבים על הצרה שלך", "אתה בצרה גם אני בצרה". הפסוק אומר "בכל צרתם לו צר", גם הוא נמצא בצרה. אז מה הוא רוצה? הוא רוצה שיפסיקו הצרות. זה נקרא "תפלה קצרה", רוצים שהצרה תיגמר וממילא רוצים גם שהתפלה תגמר.³⁰

אך כאשר אדם מתפלל באריכות המשמעות היא שהוא בעיקר נתון באיך ה' מסתכל. אנחנו נמצאים ביחד עם הקב"ה, רוצים לחשוב איך הקב"ה חושב, ואיך הוא חושב שאני חושב איך הוא חושב.

א"כ בזמן שיש צרה הקב"ה מסתכל איך אנחנו מסתכלים - וזה נקרא שהוא איתנו בצרה. ובזמן שאנחנו לא בצרה אנחנו מסתכלים איך שהקב"ה מסתכל - וזה נקרא תפילה באריכות.

איך הדברים האלו מתיישבים עם הרמב"ם והרמב"ן שצריך התפלה היא בעת צרה? אם מיישור מרוב שהוא בלחץ ובצרה הוא חושב שאין עם מי לדבר - זה על הפנים. מצד שני, מי שבזמן צרה מאריך בתפילה ורוצה לחשוב על הקב"ה ולא על הצרה הוא בעצם

30. לגבי התפלה הקצרה של הכהן הגדול ביום הכיפורים. חז"ל אומרים שזה "כדי לא להבעית את ישראל". כולם בלחץ בלחץ לדעת אם ה' כיפר או לא כיפר, ורוצים שה' כבר יענה. אנחנו בלחץ אם אנחנו רצויים או לא אז הקב"ה לא רוצה להגיד לנו "עזבו, לא משנה, תתפללו באריכות".

חושב שהקב"ה לא נמצא בצרה - וזה גם לא טוב. אלא התפילה שצריכה להיות עכשיו היא שה' יעזור, מי שנתון בכך זה נקרא תפילה קצרה.³¹

לפי זה "תפלה קצרה" היא לא דווקא קצרה בזמן, אלא זה תפלה שאני בא להגיד בה "אני לחוץ שהבעיה כבר תיפתר, ואני רוצה שתרגיש לחוץ כמוני ולא תגיד לי לחשוב ולהסיח את הדעת מהצרה שלי ולהתעסק עם משהו אחר". כל אחד והתפלה הקצרה שלו

ממילא יוצא שאם בראש השנה אתה מרגיש שאתה בא להמליך את ה' אז אתה מתפלל באריכות, אך יכול להיות שאתה רוצה להתפלל וזה לא 'מתפלל' לך, אז אתה בעצם מרגיש עכשיו בצרה, אז אתה מתפלל בקצרה. בקוצק עיקר העבודה היא מה אני. קוצק זה תכל'ס, למעשה, כשאומרים איזה ווארט קוצקאי רוצים להגיד משהו שיגע בנפש "אל תלך מסביב, תגיד ישר מה זה אומר בנפש". אך בחב"ד מאריכים להתבונן כי העיקר הוא לחשוב איך ה' חושב.³²

31. אם אתה בלחץ אתה מתפלל לפי איך שה' נמצא בתוכך. בתוך הצרה - זה קשור ל"זעיר אנפין". ולהתפלל באריכות הכוונה שאתה צריך לעלות למעלה. זה קשור ל"אריך אנפין".

32. פעם החידושי הר"מ הגיע לצמח צדק, וכשהוא חזר שאלו אותו מה היה שם. הוא אמר "בתורות הם יותר טובים מאיתנו, אבל בווארטים אנחנו יותר טובים מהם". כך מספרים בקוצק, אך כשחב"דניק שומע את זה הוא אומר על זה "בתור ווארט זה יפה, אבל בשביל להבין את זה צריך הרבה תורות".

זה השער

ספר 'זה השער' נכתב כביאור לחלק השני של ספר ליקוטי אמרים - שער היחוד והאמונה של אדמו"ר הזקן.

בחלק זה של ספר התניא, אדמו"ר הזקן מניח את היסוד לכל עבודת ה' - האמונה הטהורה באחדות ה'.

ספר 'זה השער' מסביר את היסודות החשובים שמניח אדמו"ר הזקן בשפה השווה לכל נפש.

על ידי הלימוד בספר, האמונה בה' נהיית בהירה יותר, עד שגם אנשים כערכנו יכולים לחוש את הקב"ה בכל חלקי המציאות.

ספר חדש

לרכישה - עתי 0585277247

ניתן להזמין ישירות באתר ישיבת עוד יוסף חי - בכתובת

WWW.ODYOSEFCHAI.CO.IL

מעמקים

מעמקים בתורה שמשפיעה על הנפש

עלון מעמקים הוא עלון תוכן שבועי המחולק בבתי כנסת וישיבות

בעלון מובאים שיעורים של הרב יצחק שפירא המבארים את פרשיות השבוע ומאמרים חשובים בעבודת ה' בצורה עמוקה ובהירה החוזרת למעמקי הנפש.

בשיעוריו הרב מעלה את השאלות העמוקות הטורדות את האדם, דן בהם ומיישב אותם דבר דבור על אופניו. יש בשיעורים אלו את הכח להאהיב את התורה על לומדיה, כך שדברי התורה יהיו מתוקים מדבש ונופת צופים.

אנו מזמינים אותך להיות נציג של העלון המיוחד הזה,
וכך תזכה להיות שותף בחיבור המיוחד בין התורה ללומדיה.

התקשר עכשיו למאיר - 058-6305341

ובעזרת ה' אנו נשלח לך עלון בכל שבוע, ואתה תחלק אותו בבתי הכנסת שבסביבתך